

Redovna predsednička i vanredna parlamentarna funkcionerska kampanja

Monitoring izbora 2022

Kampanja za parlamentarne i predsedničke izbore iz aprila 2022. -
funkcionerska kampanja i njeno medijsko praćenje

Transparentnost Srbija

Beograd, jul 2022

Ovo istraživanje sprovedeno je uz podršku Fondacije za otvoreno društvo, programa "Tranzicija" Ministarstva spoljnih poslova Češke Republike i Međunarodne fondacije za izborne sisteme (IEFS). Svi izneti stavovi pripadaju organizaciji Transparentnost Srbija i ne moraju odražavati stavove donatora.

Sadržaj

Uvodne napomene.....	4
Razlozi za monitoring.....	4
Promotivne aktivnosti, funkcionerska kampanja i kršenje zakona - sličnosti i razlike	5
Metodologija i uzorak.....	7
Glavni nalazi i specifičnosti ove kampanje	10
Statistika funkcionerske kampanje.....	13
ODIHR ponovo ukazao na funkcionersku kampanju.....	17
Promotivne aktivnosti i drugi karakteristični primeri iz kampanje	19
Specijalna policijska jedinica za zaštitu biodiverziteta.....	19
Doći će na Savu, Dunav i Moravu neki strani ljudi, lomiće kutije.....	19
Ne postoji funkcionerska kampanja, ne postoji ni izborna kampanja.....	20
Čelnik javnog života u razgovoru sa građanima.....	21
Predizborno predstavljanje = gostovanje predsednika u funkciji predsednika vlade	21
Stranka mora biti zdrava.....	21
Nije što je godišnjica, već što je kampanja	22
Od Horgoša do Dragaša. Ili bar do Niša.....	22
Rakovički pozornik.....	22
Spona	22
Potrebno je malo mašte	23
Stranački savet za nacionalnu bezbednost i patrijarhova inicijativa.....	23
Čelična krila naše kampanje	24
BIA otkrila šta žele građani Kruševca	24
Fabrika stara a vesti nove	25
Nije šta je, već ko je.....	26
Ima kredibilitet i odlično igra šah.....	26
Priča o dva ministra.....	27
Šta bih dala da sam na tvom mestu.....	27
Prilike za promotivne događaje su svuda, samo ih treba iskoristiti	27
Radni sastanak sa porukom građanima.....	27
Đilasa nemoj, ali ga pomeni.....	28
Nije što je obilazio, nego što se pravdao	28
Izborna tišina	29
Lice sa naslovne strane	31

Pojavljivanje funkcionera i kandidata, odnosno izbornih lista na naslovnim stranicama, pojedinačno, po listovima	35
Funkcionerska kampanja, aktivnosti funkcionera i izborni blokovi u centralnim informativnim emisijama	47
Pregled glavnih informativnih emisija pet televizija za datume: 19. mart, 24. mart i 29. mart	51
Preporuke.....	62
Problemi u propisima koji zahtevaju rešenje	62
Predlozi za rešavanje problema u vezi sa informisanjem građana	63

Uvodne napomene

Razlozi za monitoring

Transparentnost Srbija pratila je aktivnosti javnih funkcionera tokom izbornih kampanja 2012¹, 2014², 2016³, 2017⁴, 2018⁵. i 2020⁶. godine. Od 2017. godine deo monitoringa je i medijsko praćenje funkcionerske kampanje, kroz uzorak centralnih informativnih emisija pet TV stanica i pojavljivanje funkcionera, predstavnika listi i drugih relevantnih predstavnika političkih subjekata na naslovnim stranicama štampe.

Pratimo, takođe, i postupanje državnih organa, u okviru njihovih nadležnosti, u vezi sa kampanjom - sumnjama na prekršaje, krivična dela, zloupotrebe i druge oblike delovanja na koje mogu da ukažu, da ih sankcionišu ili da pokrenu postupke za sankcionisanje⁷. U svim izveštajima, pored kvantitativnih pokazatelja, dešavanja tokom kampanje ilustrujemo brojnim primerima. Redovno pratimo (od 2004. godine) i finansiranje izborne kampanje, troškove oglašavanja⁸. Na izborima 2020⁹. i 2022¹⁰. godine TS je pratila i transparentnost finansiranja izborne kampanje.

Svi dosadašnji monitorinzi nedvosmisleno pokazuju da tokom izborne kampanje značajno raste broj promotivnih događaja, čiji je osnovni cilj da funkcioneri koje birači povezuju sa određenim partijama ili izbornim listama, dobiju prostor u medijima. Ovo povećanje je vidljivo u svim izbornim ciklusima iako je od 2014. godine značajan broj funkcionera u "stalnoj izbornoj kampanji", a u javnosti se pokušava stvoriti slika da su promotivne aktivnosti ne samo deo redovnog posla, već i obaveza za funkcionere.

Istovremeno, jača interesovanje za pojam funkcionerske kampanje. To je slučaj u zemlji, gde su i druge organizacije civilnog društva počele da prate ovu pojavu, mediji sve češće da postavljaju pitanje da li su aktivnosti, sa kojih su pozvani da izveštavaju, promotivne, odnosno deo funkcionerske kampanje, a jača interesovanje i u međunarodnim krugovima.

---

¹ <https://transparentnost.org.rs/images/stories/materijali/Finansiranje%20kampanje%202012.pdf>

²

<https://transparentnost.org.rs/images/stories/materijali/13062014/Aktivnosti%20javnih%20funkcionera%20tokom%20kampanje%20za%20izbore%202014,%202013.06.2014.pdf>

³

https://transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/Funkcionerska_kampanja_2016_izve%C5%A1taj_maj_2016.pdf

⁴ https://transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/funkcionerska_kampanja_2017_-_presek_28._marta.pdf

⁵ https://transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/Izvestaj-o-izornoj-kampanji-Beograd-2018.pdf

⁶ https://transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/Funkcionerska_kampanja_2020_jun_2020_-_konacni_izvestaj.pdf

⁷ Analiza postupanja državnih organa u ovoj izbornoj kampanji predstavljena je u okviru posebnog izveštaja.

⁸ I ova analiza je deo posebnog izveštaja.

⁹ <https://transparentnost.org.rs/index.php/sr/projekti/189-transparentnost-finansiranja-izborne-kampanje>

¹⁰ <https://transparentnost.org.rs/index.php/sr/projekti/278-trafika>

Naime, na funkcionersku kampanju ukazuju posmatračke misije OEBS/ODIHR u izveštajima sa nekoliko poslednjih izbornih ciklusa, a te ocene i opomene preuzima i Evropska komisija u svojim izveštajima u Srbiji.

Pred ove izbore je, krajem 2021. i početkom 2022. godine izmenjeno nekoliko zakona (u februaru, neposredno pred raspisivanje izbora usvojen je ceo set izbornih propisa) koji se odnose na izborne uslove i procedure. Pitanje funkcionerske kampanje nije, međutim, regulisano na sistemski način, kako je TS predlagala u proteklom periodu, ograničavanjem aktivnosti funkcionera, već je kroz izmene Zakona o elektronskim medijima parcijalno regulisano izveštavanje *pojedinih* medija o *pojedinih* aktivnostima, *pojedinih* funkcionera u *jednom delu* kampanje.

Transparentnost Srbija se zbog svega navedenog odlučila da i u ovom izbornom ciklusu prati aktivnosti državnih funkcionera, odnosno "funkcionersku kampanju", u okviru šireg projekta monitoringa izbora 2022.

Promotivne aktivnosti, funkcionerska kampanja i kršenje zakona - sličnosti i razlike

"**Funkcionerska kampanja**" je izraz kojim Transparentnost Srbija označava aktivnosti javnih funkcionera u predizbornom periodu, koje se prikazuju kao njihov "redovan rad", a suštinski su deo političke promocije. U užem smislu funkcionerska kampanja najčešće se manifestuje kroz **promotivne aktivnosti funkcionera**: posete firmama, školama, bolnicama, sudovima, otvaranje fabrika, gradilišta, sajмова, potpisivanja ugovora i memoranduma o izgradnji i ulaganju, stipendiranju, predstavljanje planova izgradnje, uručenje stipendija, pomoći i poklona, razgovor sa građanima, radnicima.

I druge aktivnosti funkcionera mogu imati promotivne elemente, kao što su posete inostranstvu, sastanci u kabinetu sa domaćim i stranim zvaničnicima, sportistima i sl, sastanci na terenu sa domaćim zvaničnicima i učešće funkcionera na manifestacijama (konferencije, skupovi, okrugli stolovi, svečane akademije, obeležavanja značajnih datuma).

Za praktičnu identifikaciju "**promotivnih aktivnosti**" u okviru funkcionerske kampanje mogu poslužiti dva test pitanja – da li je ova aktivnost nešto što će biti iole bitno nakon protoka određenog perioda (kakav će biti efekat) i da li bi se ovo desilo i da li bi funkcionisalo bez prisustva javnog funkcionera.

O promotivnim aktivnostima mediji izveštavaju u informativnom programu, van blokova namenjenih za stranačku promociju. Ovaj oblik izborne propagande nije obuhvaćen propisima koji uređuju pristup učesnika izbora medijima (npr. ravnomerno predstavljanje izbornih lista).

Pošto zakonski nema tretman predizborne propagande, pojavljivanje državno-stranačkih lidera u informativnom programu ne ulazi ni u prikaz troškova izborne kampanje niti podleže kontroli finansijskih izveštaja političkih subjekata. S druge strane, takva promocija nesumnjivo vredi značajno više nego otvorena propaganda, kako zbog toga što se plasira u kontekstu „objektivnog izveštavanja“, tako i zbog činjenice da je gledanost informativnog programa daleko veća nego gledanost reklama.

Važno je napomenuti da sama "funkcionerska kampanja", odnosno pojavljivanje funkcionera na promotivnim događajima (pseudodogađajima), ne predstavlja kršenje bilo kog propisa u Srbiji, sve dok nema direktne zloupotrebe javnih resursa u stranačke svrhe, u smislu ograničenja iz Zakona o sprečavanju korupcije. U okviru funkcionerske kampanje moguće je utvrditi i sumnje na prekršaje, što je, takođe, zabeleženo u prethodnim monitorinzima.

TS je od 2012. godine pokretala više inicijativa za pravno regulisanje, odnosno ograničavanje, funkcionerske kampanje. Poslednja prilika da se to učini propuštena je kada je izmenjeno nekoliko propisa u okviru dijaloga političkih partija usmerenog na poboljšanje uslova za održavanje izbora.

Naime, pred ove izbore je, tokom 2021. i 2022. godine izmenjeno nekoliko zakona (u februaru 2022, neposredno pred raspisivanje izbora usvojen je ceo set izbornih propisa) koji se odnose na izborne uslove i procedure.

Pitanje funkcionerske kampanje nije, međutim, regulisano na sistemski način, kako je TS predlagala u proteklom periodu, ograničavanjem aktivnosti funkcionera, već je kroz izmene Zakona o elektronskim medijima parcijalno regulisano izveštavanje pojedinih medija o pojedinim aktivnostima, pojedinim funkcionera u jednom delu kampanje.

Naime, ograničenja se odnose samo na elektronske medije, samo na period 10 dana pre dana održavanja izbora, samo na kandidate na izborima i samo na određene aktivnosti: "Deset dana pre dana određenog za glasanje mediji ne mogu izveštavati o zvaničnim javnim skupovima na kojima se otvaraju infrastrukturni i drugi objekti (putevi, mostovi, škole, bolnice, fabrike i sl.), odnosno obeležava početak izgradnje takvih objekata ako na tim skupovima učestvuju javni funkcioneri koji su kandidati za predsednika Republike, narodne poslanike, poslanike u skupštini autonomne pokrajine i odbornike u skupštini jedinice lokalne samouprave!¹¹.

Takvo rešenje ni izbliza ne rešavaju problem intenzivne „funkcionerske kampanje“ koja je u medijima, u prethodnom periodu bila znatno zastupljenija od predstavljanja programa učesnika na izborima i plaćenog oglašavanja.

Ova zabrana je nedovoljna iz sledećih razloga: 1) Nisu obuhvaćeni štampani i internet mediji; 2) zabrana važi samo u poslednjih 10 dana, a ne i tokom cele izborne kampanje; 3) zabrana se vezuje isključivo za javne skupove na kojima se otvaraju infrastrukturni i drugi objekti (putevi, mostovi, škole, bolnice, fabrike i sl.), ili obeležava početak izgradnje takvih objekata, a ne važi, na primer, kada javni funkcioneri tokom kampanje obilaze radove koji su već započeti a ne i završeni niti kada posećuju već postojeće javne i privatne objekte; 4) zabrana se ne odnosi na sve javne funkcionere, već samo za one koji su kandidati na izborima. Umesto njih, na ovaj način sebe i svoju izbornu listu mogu da promovišu aktuelni javni funkcioneri koji su „viđeni“ za mesto budućeg premijera ili ministra, a nisu kandidati za narodne poslanike.

Izmenjena je i odredba Zakona o sprečavanju korupcije, koja se odnosi na razdvajanje javne od političke funkcije, ali u veoma ograničenom obimu.

Na osnovu tih izmena konačno je uvedena obaveza za predsednika Republike da uvek i nedvosmisleno predoči sagovornicima i javnosti da li iznosi stav državnog organa ili političke

---

¹¹ Zakon o elektronskim medijima, član 47. „Opšte obaveze pružalaca medijske usluge u odnosu na programske sadržaje“

stranke na čijem je čelu. Međutim, nije uspostavljena takva obaveza i za predsednike skupština i skupštinskih radnih tela, što je takođe potrebno.

Ove izmene člana 50. Zakona o sprečavanju korupcije, kao ni izmene Zakona o elektronskim medijima, nisu dovoljne da reše problem intenzivne „funkcionerske kampanje“ i to ne samo zbog prethodno opisanih slabosti konkretnih normi. Za rešavanje tog problema je neophodno da se uspostave pravila na osnovu kojih bi se promotivne aktivnosti javnih funkcionera u doba pred izbore svele na neophodni minimum, odnosno samo na situacije kada je reč o neodložnim aktivnostima koje samo ti funkcioneri mogu da obave zbog ispunjavanja zakonskih obaveza ili održavanja međunarodnih odnosa. U to svakako ne spadaju obilasci škola, bolnica, socijalnih centara, fabrika, gradilišta i slično. Pored toga, neophodno je proširiti pojam javnih resursa čije korišćenje je zabranjeno za potrebe političke promocije, tako da se obuhvati ne samo postojeća javna imovina, već i odricanje od budućih javnih prihoda i preuzimanje obaveza na teret budžeta (npr. vanredna socijalna pomoć, oprost dugova prema komunalnim preduzećima i slično). Koalicija prEUgovor, čiji je Transparentnost Srbija član, ukazala je na nedostatke i uputila predloge¹² koji su imali za cilj unošenje sveobuhvatnih pravila prilikom javne rasprave o izmeni Zakona o sprečavanju korupcije.

TS smatra da se ova oblast može urediti usvajanjem zakona koji bi regulisao dozvoljene aktivnosti državnih organa i funkcionera tokom izborne kampanje, a dodatno i propisima REM-a kojim bi se uredilo ili preporučilo na koji način mediji treba ili smeju da izveštavaju o takvim aktivnostima. TS je ranije izražavala nadu i da bi parlamentarni Nadzorni odbor mogao da ukaže na ovaj aspekt kampanje i odnos funkcionera, promotivnih aktivnosti i medija. Nadzorni odbor je tokom ove izborne kampanje izdao „stav o funkcionerskoj kampanji“ u kome je pozvao medije da „prilikom izveštavanja o predizbornim aktivnostima kandidata upotrebljavaju pojmove i izraze koji precizno i nedvosmisleno razdvajaju njihovu javnu funkciju od njihovog partijskog položaja i položaja kandidata na izborima“.

Metodologija i uzorak

Monitoring funkcionerske kampanje obavljen je po istoj metodologiji kao i za prethodne izborne cikluse. Reč je o metodologiji koja je uspostavljena nakon prvog istraživanja, 2012. godine, kada su pored promotivnih aktivnosti uvedene još četiri kategorije. Reagujući na sve inovativnije vidove aktivnosti funkcionera u predizbornom periodu TS je šestu kategoriju aktivnosti uvrstila u metodologiju 2017. godine, a 2020. godine i sedmu.

Podaci i poređenje aktivnosti u kampanji sa relevantnim neizbornim periodom u 2021. godini rađeni su kroz obradu aktivnosti iz svih sedam kategorija, dok su u uporednoj tabeli koja obuhvata sve cikluse i neizborne referentne periode od 2013. godine do danas izostavljene 6. i 7. kategorija radi lakše uporedivosti. Radi mogućnosti poređenja, a zbog različitog trajanja kampanja i monitoringa, u toj tabeli su aktivnosti predstavljene tako što su svedene na prosečan broj tokom jedne nedelje.

---

¹² <https://preugovor.org/Amandmani/1662/Kako-popraviti-Zakon-o-sprecavanju-korupcije.shtml>

U ovom ciklusu posmatrane su aktivnosti funkcionera u periodu od raspisivanja parlamentarnih izbora, 15. februara 2022, do poslednjeg dana pred izbornu tišinu, 31. marta 2022. Aktivnosti tokom 45 dana kampanje upoređene su sa aktivnostima tokom 45 dana u neizbornoj 2021. godini.

Aktivnosti funkcionera podelili smo u sedam kategorija:

1 - Promotivne aktivnosti (posete firmama, školama, bolnicama, fabrikama, gradilištima, svečana otvaranja objekata i manifestacija, potpisivanja ugovora i memoranduma o izgradnji i ulaganju, stipendiranju, predstavljanje planova izgradnje, uručenje stipendija, pomoći i poklona, razgovori sa građanima, radnicima)

2 - Sastanci u inostranstvu

3 - Sastanci (u kabinetu)

4 - Sastanci na terenu (sa domaćim zvaničnicima)

5 - Manifestacije (konferencije, skupovi, komemoracije, svečane akademije)

6 - Saopštenja (telegrami, poruke, čestitke, saopštenja o aktivnostima kao što su telefonski razgovori i slično)

7- Obraćanja (u direktnom prenosu)

Treba obratiti pažnju da pored promotivnih aktivnosti i druge aktivnosti (sastanci u kabinetu ili u inostranstvu) mogu imati značajan promotivni efekat (što se odražava na zastupljenost u medijima, pojavljivanje na naslovnim stranicama), ali one nisu računane kao promotivne za potrebe ove statistike.

Posete funkcionera jednom mestu, tokom kojih su imali više promotivnih aktivnosti (npr. poseta školi i fabrici u istom mestu) tretirani su kao jedan promotivni događaj, s obzirom na to da su i mediji sa takvih događaja uglavnom imali jedan izveštaj. Na "turnejama", tokom kojih su organizovane promotivne aktivnosti u više opština u jednom danu, svaka opština je računata kao jedna aktivnost, jer je, pored izveštaja nacionalnih medija (koji su možda prenosili samo jednu vest), u obzir uzeto i izveštavanje lokalnih medija, odnosno njihov uticaj na birače. Putovanja zvaničnika u inostranstvo računata su kao jedna aktivnost, bez obzira na trajanje posete i broj sastanaka.

Nisu uzete u računicu redovne aktivnosti (sednice vlade, gradskog veća i slično) kao ni stranačke aktivnosti, koje su najavljene i realizovane kao takve. Stranačke aktivnosti koje su kombinovane sa aktivnostima funkcionera jesu, međutim, analizirane u posebnom delu ovog izveštaja u onoj meri u kojoj su se preplitale sa zvaničnim državnim aktivnostima.

Posmatrano je 26 funkcionera - 20 republičkih, među kojima su predsednik Republike, predsednik Narodne skupštine, 14 članova vlade i četiri direktora republičkih javnih preduzeća i ustanova, kao i šest lokalnih funkcionera: predsednik Srbije Aleksandar Vučić, predsednik Skupštine Srbije Ivica Dačić, predsednica Vlade Srbije Ana Brnabić, potpredsednici Vlade i ministri Branko Ružić, Branislav Nedimović, Zorana Mihajlović, Nebojša Stefanović, ministri Siniša Mali, Irena Vujović, Tomislav Momirović, Marija Obradović, Aleksandar Vulin, Nikola Selaković, Zlatibor Lončar, Darija Kisić-Tepavčević, Vanja Udovičić, direktor Koridora Aleksandar Antić, direktor Pošte Zoran Đorđević, direktor Puteva Zoran Drobniak, direktorka Instituta za onkologiju Danica

Grujičić, zamenik gradonačelnika Beograda Goran Vesić, gradonačelnik Novog Sada Miloš Vučević, predsednik opštine Čajetina Milan Stamatović i predsednici gradskih opština Gavrilo Kovačević (Zemun), Miroslav Čučković (Obrenovac) i Aleksandar Šapić (Novi Beograd).

Informacije o aktivnostima funkcionera prikupljane su iz najava Novinske agencije Beta¹³, najava na sajtu Vlade Srbije, saopštenja i informacija o aktivnostima na sajtovima Vlade Srbije, resornih ministarstava i državnih organa, uključujući i sajt predsednika Republike, sajtova gradova, opština i gradskih opština, kao i iz drugih medija dostupnih na internetu i iz pres klipinga.

Među izvore nisu uvršteni Fejsbuk, Instagram i Tviter nalozi, ali su objave na zvaničnim nalogima funkcionera uvrštene u kategoriju "saopštenja" ako su prenošene u posmatranim medijima, čak i kada nisu objavljene na sajtovima organa vlasti.

U analizi smo ukazali na karakteristične slučajeve funkcionerske kampanje i specifične slučajeve kršenja i zaobilaženja propisa, o kojima smo izvestili i organe nadležne za dalje postupanje.

Za potrebe analize plasmana funkcionerske kampanje u elektronskim medijima, posmatrane su centralne informativne emisije pet TV stanica (RTS, N1, Prva, Studio B i Pink) u tri dana kampanje. Utvrdili smo koliko sekundi i koliko priloga su u posmatranim emisijama dobili predsednik Srbije (čije ime nosi lista okupljena oko SNS, partije na čijem je ujedno čelu) i drugi funkcioneri iz partija koje učestvuju na izborima, a koliko su liste dobile u okviru predizbornih blokova. Utvrdili smo i koje promotivne i druge aktivnosti funkcionera su uvrštene u posmatrane vesti, a koje su u ovim medijima i ovim terminima ostale bez odjeka.

Analizirane su naslovne stranice 14 dnevnih listova (Alo, Blic, Danas, Dnevnik, Informer, Kurir, Narodne novine, Nova, Novosti, Objektiv, Politika, Sportski žurnal, Srpski telegraf, Vesti) u periodu od 15. februara do 3. aprila. TS je pratila pojavljivanje funkcionera i kandidata, odnosno izbornih lista na naslovnim stranicama i kontekst pojavljivanja (negativan/neutralan/pozitivan).

---

¹³ Transparentnost Srbija zahvaljuje Novinskoj agenciji Beta koja nam je besplatno ustupila na korišćenje servis tokom trajanja ovog istraživanja.

Glavni nalazi i specifičnosti ove kampanje

Kampanja za ovogodišnje izbore značajno se razlikovala od kampanje pre dve godine. Razlog nije samo činjenica da su 2022. godine organizovani izbori za narodne poslanike i predsednički, a 2020. samo parlamentarni (i lokalni u većini opština i gradova). I 2020. godine, iako nisu održani predsednički izbori, kampanja vladajuće partije, koja je zbog izdašnog ulaganja za oglašavanje i zbog funkcionerske kampanje najvidljivija u medijima, bila je u potpunosti zasnovana na ličnosti lidera stranke i predsednika Srbije Aleksandra Vučića. Zbog toga je i izveštaj TS o funkcionerskoj kampanji u tom izbornom ciklusu naslovljen „[Predsednički izbori za Skupštinu Srbije](#)“. Ta kampanja, međutim, bila je specifična jer je održana u vreme pandemije, sa prekidom tokom vanrednog stanja, te su gotovo u potpunosti izostale stranačke aktivnosti na terenu.

S druge strane, kampanja za redovne predsedničke i vanredne parlamentarne izbore 3. aprila 2022. bila je specifična upravo zbog aktiviranja najviših stranačkih (i državnih) zvaničnika u stranačkim aktivnostima - skupovima i mitinzima. TS tokom kampanje ne prati i ne analizira detaljno takve stranačke aktivnosti, ali ih beleži u slučajevima kada se „kombinuje“ funkcionerska kampanja sa stranačkim aktivnostima i uočava prilikom analize naslovnih stranica za potrebe monitoringa i analize medijskih izvora za druge potrebe monitoringa. Reč je o dobro poznatoj (i u ranijim monitorinzima dokumentovanoj) pojavi da funkcioner tokom istog dana posećuje neki grad, opštinu ili više mesta zbog navodnih državnih poslova (uglavnom je reč o „pseudodogađajima“ – promotivnim aktivnostima), a potom u tim istim i/ili okolnim mestima ima stranačke skupove.

Druga specifičnost ove kampanje bila je u tome što su krajem 2021. i početkom 2022. godine, neposredno pred raspisivanje izbora, izmenjeni zakoni koji regulišu neke aspekte kampanje. Među njima je, bar po obrazloženju, bila i izmena Zakona o elektronskim medijima koja je trebalo da reguliše funkcionersku kampanju. Te izmene nisu, međutim, suštinski regulisale ovu oblast već su uvele delimična ograničenja za izveštavanje o funkcionerskoj kampanji.

Kao što je TS tada [ukazala](#), izmene u Zakonu o elektronskim medijima i Zakonu o sprečavanju korupcije, iako korisne, ni izbliza nisu rešile problem intenzivne „funkcionerske kampanje“ koja je u medijima znatno zastupljenija od predstavljanja programa učesnika na izborima i plaćenog oglašavanja. Propisano je, naime, da elektronski mediji, u deset dana pred izbore, ne mogu da izveštavaju o zvaničnim javnim skupovima na kojima se otvaraju infrastrukturni i drugi objekti ili obeležava početak izgradnje takvih objekata, „ako na tim skupovima učestvuju javni funkcioneri koji su kandidati za predsednika Republike, narodne poslanike, poslanike u skupštinama autonomne pokrajine i odbornike u skupštini jedinice lokalne samouprave“.

Ova zabrana je nedovoljna iz sledećih razloga: 1) nisu obuhvaćeni štampani, kao ni internet mediji; 2) zabrana važi samo u poslednjih 10 dana, a ne i tokom cele izborne kampanje; 3) zabrana se vezuje isključivo za javne skupove na kojima se otvaraju infrastrukturni i drugi objekti (putevi, mostovi, škole, bolnice, fabrike i sl.), ili obeležava početak izgradnje takvih objekata, a ne važi, na primer, kada javni funkcioneri tokom kampanje obilaze radove koji su već započeti a ne i završeni niti kada posećuju već postojeće javne i privatne objekte; 4) zabrana se ne odnosi na sve javne funkcionere, već samo za one koji su kandidati na izborima.

Zakon o sprečavanju korupcije je izmenjen u delu koji se odnosi na razdvajanje javne od političke funkcije, ali u veoma ograničenom obimu. Konačno je uvedena obaveza za predsednika Republike da uvek i nedvosmisleno predoči sagovornicima i javnosti da li iznosi stav državnog organa ili političke stranke na čijem je čelu. Međutim, nije predviđena takva obaveza i za predsednike skupština i skupštinskih radnih tela, što je takođe potrebno.

Za istinsko normativno rešavanje problema funkcionerske kampanje neophodno je da se uspostave pravila na osnovu kojih bi se promotivne aktivnosti javnih funkcionera u doba pred izbore svele na neophodni minimum, odnosno samo na situacije kada je reč o neodložnim aktivnostima koje samo ti funkcioneri mogu da obave zbog ispunjavanja zakonskih obaveza ili održavanja međunarodnih odnosa. U to svakako ne spadaju obilasci škola, bolnica, socijalnih centara, fabrika, gradilišta i slično. Pored toga, neophodno je proširiti pojam javnih resursa čije korišćenje je zabranjeno za potrebe političke promocije, tako da se obuhvati ne samo postojeća javna imovina, već i odricanje od budućih javnih prihoda i preuzimanje obaveza na teret budžeta (npr. vanredna socijalna pomoć, oprost dugova prema komunalnim preduzećima i slično).

U kampanji za izbore 3. aprila 2022. godine desio se, međutim, neočekivani preokret – funkcioneri nisu koristili „rupe u zakonu“, već je intenzitet funkcionerske kampanje glavnog protagoniste Aleksandra Vučića smanjen, da bi u poslednjih 10 dana potpuno izostale njegove promotivne aktivnosti. Bio je to očigledan pokušaj da se stvori privid da je izmenama zakona funkcionerska kampanja zaista ograničena i „sputana“. S druge strane, izostanak medijskog prisustva kroz ovakve okolnosti, Vučić je obilato nadoknadio gostovanjem u medijima, često u nejasnom svojstvu (kao predsednik Srbije i/ili predsednik stranke), intenzivnim oglašavanjem i kroz brojne stranačke aktivnosti.

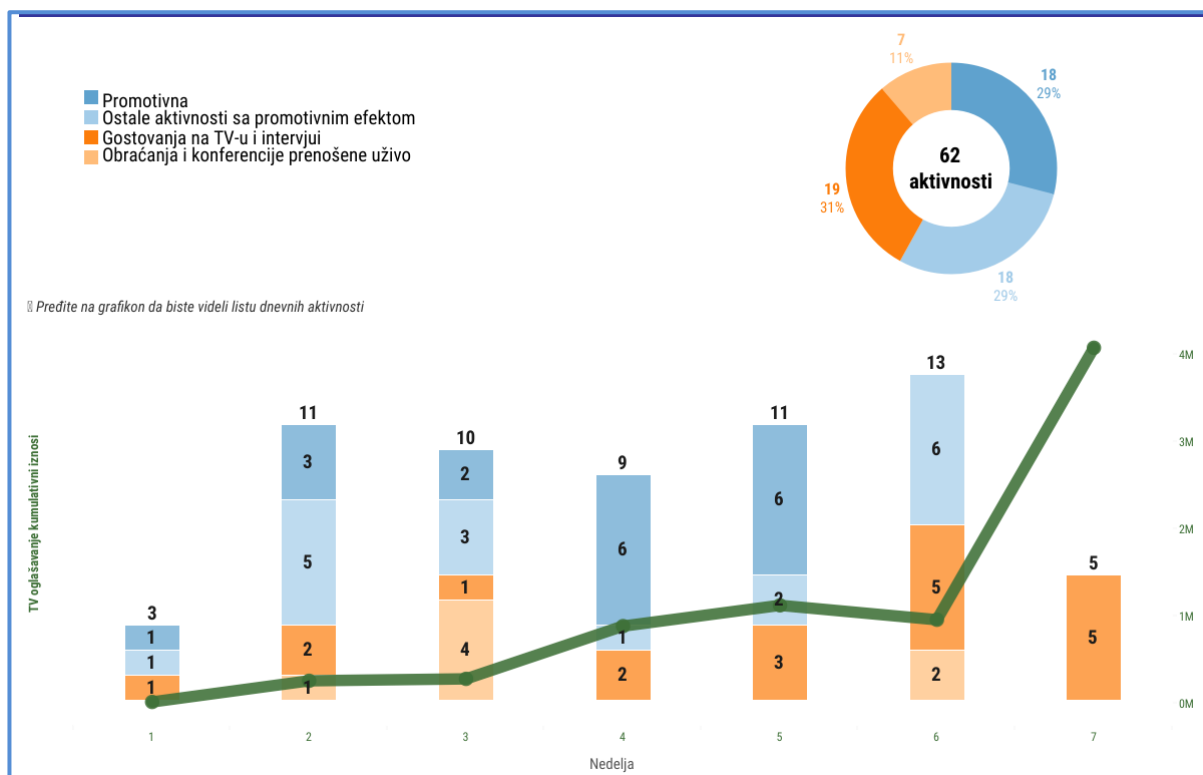
Treća specifičnost kampanje bio je njen ton. Na prethodnim izborima 2020. godine pandemija se sama nametnula kao okvir, koji su vladajuća stranka i Aleksandar Vučić popunili narativom o spasavanju života, predstavljajući Vučića kao pobednika nad koronom. Kampanja 2022. godine počela je u znaku zalaganja za ekologiju, kako bi se pariralo pokretima i protestima sa kraja 2021. i početka 2022. godine. Vrlo brzo, sa početkom ruske agresije na Ukrajinu, narativ je promenjen - Aleksandar Vučić je promovisan kao faktor mira i stabilnosti, koji će Srbiju spasiti od rata i gladi.

Zahvaljujući svim tim elementima, medijska dominacija Aleksandra Vučića i njegove liste kroz kombinaciju funkcionerske kampanje (promotivne aktivnosti i aktivnosti sa promotivnim efektom), izjava i gostovanja na TV-u, uglavnom u svojstvu aktuelnog predsednika države, i oglašavanja, bile su glavne karakteristike kampanje. Viđeni su (ponovo) funkcionerska kampanja funkcionera obuhvaćenih uzorkom intenziteta približnog prethodnim izborima 2020. godine i veće učešće državnih funkcionera u stranačkim aktivnostima nego u prethodnim izbornim ciklusima.

Zaključno sa 31. martom 2022. (poslednji dan pre izborne tišine), Vučić je imao 18 promotivnih aktivnosti (od toga samo u četvrtoj i petoj nedelji kampanje po šest promotivnih aktivnosti) i 18 drugih aktivnosti koje imaju sličan promotivni efekat, sedam obraćanja javnosti u svojstvu predsednika Srbije sa direktnim prenosom na većini TV stanica, 19 gostovanja ili velikih televizijskih intervjua. Pored toga, pojedini mediji su njegove stranačke aktivnosti i ono što je tom prilikom govorio prenosili kao da su u pitanju regularne vesti, a ne izborna hronika. Zahvaljujući svemu tome, medijsko prisustvo Vučića je ostalo neokrnjeno i u periodu u kojem se uzdržavao od promotivnih aktivnosti, nakon što je [proglasio „kraj funkcionerske kampanje“](#).

Interaktivni grafikon sa prikazom svih elemenata koji su doprineli Vučićevoj medijskoj dominaciji možete pogledati na [ovom linku](#).

Aleksandar Vučić dominirao je i na naslovnim stranicama dnevnih listova¹⁴. Za 48 dana pojavio se 309 puta, od toga u 85% (264) slučajeva u pozitivnom kontekstu. Drugi po broju pojavljivanja je Zdravko Ponoš sa 30, od toga 37% u pozitivnom tonu. Svi ostali kandidati za predsednika pojedinačno imaju manje od 10 pojavljivanja i gotovo sva su pozitivna.

¹⁴ Detaljnije u poglavlju posvećenom analizi pojavljivanja stranačkih i državnih funkcionera na naslovnim stranicama dnevne štampe.

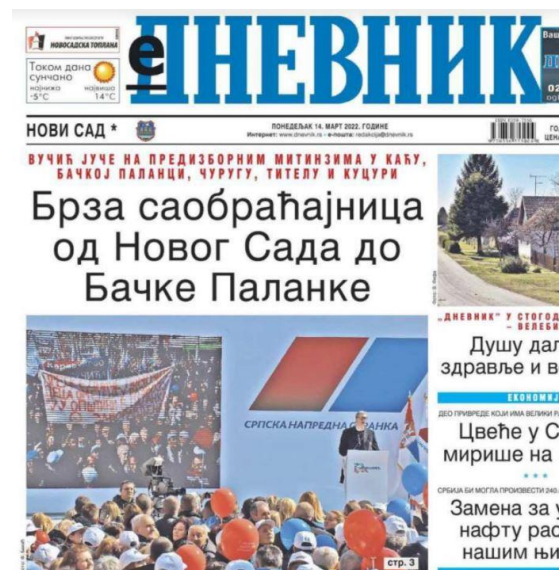
Što se svih ovih odlika kampanje tiče, treba napomenuti da nije bilo razlika u periodu od 15. februara kada su raspisani izbori za narodne poslanike i od 3. marta kada su raspisani i predsednički izbori. Jedina razlika u praksi bila je u tome što je do 3. marta Agencija za sprečavanje korupcije imala dodatni argument za odbacivanje prijave za zloupotrebe javnih resursa (korišćenjem sajtova državnih organa, odnosno ministarstava, na kojima su objavljivani tekstovi u kojima se kritikuju opozicionari i hvali Vučić)¹⁵.

Statistika funkcionerske kampanje

Ukupni broj promotivnih aktivnosti za 26 funkcionera iz uzorka bio je za 70 odsto veći nego u istom periodu pre godinu dana, kada nije bilo izbora. Broj promotivnih aktivnosti 10 najaktivnijih funkcionera je udvostručen – povećan je za 94 odsto.

Kao i u gotovo svim prethodnim izbornim ciklusima, najagilniji je bio Goran Vesić sa 56 promotivnih aktivnosti, dvostruko više nego pre godinu dana. Vanja Udovičić je imao 42 promotivne aktivnosti, što je do sada nezabeležen rast u odnosu na uporedni neizborni period, s obzirom na to da je tada imao samo dve.

I u ovoj kampanji zabeleženo je „kombinovanje“ funkcionerske kampanje i stranačkih aktivnosti – funkcioneri u nekom mestu borave na promotivnoj aktivnosti, kao državni zvaničnici, a potom održe stranački miting u tom mestu, a često i u još nekoliko susednih mesta. Takve kombinacije bile su karakteristične za predsednika Srbije i SNS-a Aleksandra Vučića. On je, inače, imao 18 promotivnih aktivnosti – otvaranja objekata ili polaganja kamena temeljaca, 50 odsto više nego u neizbornom periodu godinu dana ranije. Treba, međutim napomenuti da je Vučić svoje promotivne aktivnosti „spakovao“ u prvih pet nedelja kampanje (najveći deo u 4. i 5. nedelju), a da je u šestoj i sedmoj intenzivirao pojavljivanja na TV-u (gostovanja, intervjui), plaćene TV oglase i dugotrajne zakupljene termine na dve TV stanice u poslednja dva dana kampanje.

Članovi Vlade, njih 14 obuhvaćenih uzorkom, imali su tokom kampanje 184 promotivne aktivnosti, što je 70% više nego u istom periodu u neizbornoj 2021. godini. Taj prosek uključuje one koji su bili izuzetno aktivni (Vanja Udovičić, sa 42 promotivne aktivnosti i rastom od 2100% u odnosu na neizborni period i Aleksandar Vulin, sa 27 promotivnih aktivnosti i rastom od 108%), ali i one koji su bili gotovo nevidljivi u izvorima uključenim u istraživanje (Branislav Nedimović, Marija Obradović, Nikola Selaković).

¹⁵ Detaljnije u zasebnoj analizi “Inicijative nadležnim organima izbori april 2022”

Ne treba smetnuti sa uma da se monitoring odnosi samo na aktivnosti u svojstvu državnih funkcionera, a da su neki od posmatranih bili izuzetno aktivni u stranačkoj kampanji.

To posebno važi za direktorku Instituta za onkologiju Danicu Grujičić, koja nije imala nijednu promotivnu ili bilo kakvu drugu aktivnost u tom svojstvu (ne računajući intervju za dnevne novine u kome je u svojstvu direktorke hvalila predsednika Srbije i predsednika SNS), ali je na stranačkim skupovima uglavnom govorila o zdravlju.

Među lokalnim funkcionerima, a i u apsolutnoj kategoriji, **tradicionalno je prvom mesto pripalo Goranu Vesiću, sa 56 promotivnih aktivnosti (za 45 dana)**. S druge strane, Aleksandar Šapić, koji je najavljan kao novi gradonačelnik Beograda, nije imao niti jednu promotivnu aktivnost u svojstvu predsednika gradske opštine Novi Beograd, ali je bio aktivan u stranačkom svojstvu. Za razliku od njega, predsednik gradske opštine Obrenovac Miroslav Čučković imao je 22 promotivne aktivnosti (214% više nego u neizbornom periodu).

Poređenje aktivnosti kroz duži vremenski period (tabele na narednim stranicama) - više izbornih i neizbornih ciklusa - pokazuje da nekolicina iskazuju jasnu tendenciju dodavanja dodatnog gasa na ionako intenzivnu neprekinutu izbornu kampanju od 2014. godine do danas. To su, na prvom mestu, Goran Vesić i Aleksandar Vulin.

РАЗГОВОР НЕДЕЉЕ:
професор др ДАНИЦА ГРУЈИЧИЋ,
неурохирург и директор Института
за онкологију и радиологију Србије

**Вучић је
институција**

Верујем у памет наших младих
људи, сматрам да су они
најзначајнији ресурс који ова
земља има и зато морамо
наставити са улагањима управо
у њих и њихове способности

Poređenje funkcionerske aktivnosti po kategorijama neizborni period 2021-2022 kampanja (45 dana u oba perioda 15. februar-31. mart)

	2021 neizborni period								2022 kampanja								Rast broja promotivnih aktivnosti u odnosu na 2021**
	*kategorije aktivnosti:	I	II	III	IV	V	VI	VII	uk	I	II	III	IV	V	VI	VII	
Aleksandar Vučić	12	5	27	1	3	7	0	55	18	2	27	0	4	7	4	62	50%
Ivica Dačić	1	0	9	0	4	6	0	20	3	0	22	0	6	2	0	33	200%
Ana Brnabić	8	2	30	0	8	6	1	55	11	0	14	0	1	1	0	27	38%
Branko Ružić	10	0	19	0	4	4	0	37	17	0	14	0	1	2	0	34	70%
Branislav Nedimović	5	4	3	0	2	2	0	16	0	0	3	0	0	1	0	4	NA
Zorana Mihajlović	8	1	22	2	4	11	0	48	10	1	12	0	7	8	0	38	25%
Nebojša Stefanović	10	2	18	0	4	14	0	48	16	2	7	0	4	15	0	44	60%
Siniša Mali	4	0	10	0	0	9	0	23	5	0	5	0	2	2	0	14	25%
Irena Vujović	10	0	2	0	0	6	0	18	11	0	3	0	0	2	0	16	10%
Tomislav Momirović	16	0	6	3	1	2	0	28	21	0	2	0	5	1	0	29	31%
Marija Obradović	6	0	6	1	5	2	0	20	1	0	1	0	3	1	0	6	-83%
Aleksandar Vulin	13	0	12	6	2	8	0	41	27	2	12	2	1	17	1	62	108%
Nikola Selaković	1	5	22	0	4	7	0	39	1	5	10	0	3	2	0	21	NA
Zlatibor Lončar	3	0	4	0	0	2	0	9	5	1	3	0	2	0	0	11	67%
Darija Kisić Tepavčević	6	0	12	0	5	2	0	25	16	0	3	1	11	0	0	31	167%
Vanja Udovičić	2	0	9	0	1	3	0	15	42	0	3	0	2	3	0	50	2000%
Aleksandar Antić	8	0	0	0	0	0	0	8	4	0	0	0	0	0	0	4	-50%
Zoran Đorđević	2	0	9	0	0	1	0	12	13	0	3	0	0	0	0	16	550%
Zoran Drobnjak	6	0	0	0	0	0	0	6	2	0	0	0	0	0	0	2	-67%
Danica Grujičić	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	NA
Aleksandar Šapić	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	NA
Goran Vesić	28	1	18	1	3	30	0	81	56	0	8	1	5	17	0	87	100%
Miloš Vučević	12	0	4	0	2	5	0	23	10	0	3	0	1	0	0	14	-17%
Gavrilo Kovačević	6	0	0	0	1	0	0	7	3	0	2	0	1	0	0	6	-50%
Miroslav Čučković	7	0	0	0	2	2	0	11	22	0	1	3	1	0	0	27	214%
Milan Stamatović	0	1	2	0	0	0	0	3	0	0	3	0	0	0	0	3	NA
zbir	185							649	314							641	70%

* I - Promotivne aktivnosti (posete firmama, školama, bolnicama, sudovima, otvaranje fabrika, gradilišta, sajmova, potpisivanja ugovora i memoranduma o izgradnji i ulaganju, stipendiranju, predstavljanje planova izgradnje, uručenje stipendija, pomoći i poklona, razgovor sa građanima, radnicima, prijem donacija, podela donacija)

II - Sastanci u inostranstvu
 III - Sastanci (u kabinetu)
 IV - Sastanci na terenu (sa domaćim zvaničnicima)
 V - Manifestacije (konferencije, skupovi)
 VI - Saopštenja, čestitke, telegrami
 VII- Obračanja

** Obračunato kod funkcionera koji su imali bar 5 promotivnih aktivnosti u oba perioda

---

ODIHR ponovo ukazao na funkcionersku kampanju

Funkcionersku kampanju ponovo su zabeležili i **posmatrači iz međunarodne misije za posmatranje izbora koju su činili predstavnici Evropskog parlamenta, OEBS-ove Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR), Parlamentarne skupštine OEBS-a, i Parlamentarne skupštine Saveta Evrope.**

U njihovom zajedničkom preliminarnom nalazu¹⁶ navodi se:

„Na predsedničkim i vanrednim parlamentarnim izborima 3. aprila bile su predstavljene različite političke opcije, ali su brojni nedostaci doveli do nejednakih uslova u kojima su **nosioci javnih funkcija favorizovani**. Dok su tokom kampanje osnovne slobode uglavnom poštovane, uticaj neujednačenog pristupa medijima, neopravdani pritisak na zaposlene u javnim ustanovama da podrže nosioce javnih funkcija, značajne razlike u finansiranju kampanja i zloupotrebe administrativnih resursa su zajedno doveli do nejednakih uslova za izborne učesnike. Nedavne zakonske izmene, koje su usvojene nakon opsežnih diskusija između vladajućih stranaka i dela opozicije, uključile su neka poboljšanja koja su pozitivno dočekana, ali potrebna je dalja reforma ključnih aspekata izbornog procesa i njegovog sprovođenja.

Većina medijskih kuća sa nacionalnom frekvencijom **favorizovala je aktuelnog predsednika i vladajuće stranke**. Dok su tokom kampanje javni servisi pokrivali predizborne aktivnosti svih izbornih učesnika u skladu sa zakonom, oni su i omogućili **nekritičko izveštavanje u vestima o nekima kandidatima u svojstvu državnih funkcionera, naročito o predsedniku**, koji su takođe imali koristi od opsežnog predstavljanja na privatnim TV kanalima sa nacionalnom frekvencijom. Uprkos svojoj regulatornoj ulozi, Regulatorno telo za elektronske medije (REM) nije se bavilo ovim pitanjima. Efektivnost novoosnovanog Privremenog nadzornog tela (PNT), u čijem su sastavu predstavnici vanparlamentarne opozicije i REM-a, i kojem je poveren zadatak da prati usklađenost medija, značajno je narušena nedostatkom izvršnih nadležnosti ovog tela.

Uprkos nekim postojećim propisima za javne zvaničnike koji učestvuju u kampanji, zakonodavstvo ne pruža dovoljne garancije protiv zloupotrebe administrativnih resursa ili službenog položaja tokom kampanje. **Zakon dozvoljava većini javnih zvaničnika da učestvuju u javnim aktivnostima, uključujući i u kampanji, osim ako je to u suprotnosti sa njihovim javnim dužnostima**. Tokom kampanje, **aktuelni predsednik ili predstavnik Vlade koji su, takođe, kandidati, najavili su, pokrenuli ili svečano otvorili veliki broj javnih infrastrukturnih projekata**. Kandidati ponekad **nisu uspevali da razdvoje svoje zvanične funkcije od učestvovanja u kampanjama političkih stranaka, i na taj način pripisujući postignuća Vlade koaliciji koja je bila na vlasti**. Korišćenje administrativnih resursa dalo je vladajućoj koaliciji značajnu prednost u položaju zahvaljujući širokoj medijskoj pokrivenosti što se ogledalo na društvenim mrežama.

Nedavnim zakonskim izmenama uvedena je zabrana medijskog izveštavanja, u periodu od 10 dana pre izbora, o svečanom otvaranju i inauguraciji projekata od javnog značaja, na kojima učestvuju državni funkcioneri, koji su takođe i izborni kandidati.

---

¹⁶ <https://www.osce.org/files/f/documents/d/0/515180.pdf>

Iako je većina medija koje je pratila ODIHR posmatračka misija, poštovala ovu odredbu, ovaj period je previše kratak da bi efikasno obezbedio jednake uslove“.

Na predstavljanju nalaza, šef delegacije Parlamentarne skupštine Saveta Evrope Aleksander Počej rekao je da je "za žaljenje" što javni servis i većina medija nisu imali izbalansiran pristup u izveštavanju tokom kampanje: "Bez obzira šta možemo da kažemo o izbornom danu, neutralno izveštavanje o tome šta se dešava u zemlji verovatno je najvažnije za demokratiju i vladavinu prava“.

Promotivne aktivnosti i drugi karakteristični primeri iz kampanje

(Sve stranačke aktivnosti liče jedna na drugu, ali je svaka promotivna, promotivna na svoj način)

Specijalna policijska jedinica za zaštitu biodiverziteta

Kampanja vladajuće stranke počela je protivkampanjom, odnosno pariranjem pokretima koji su, ako ne uzdrnali, a ono bar protresli vlast – ekološkim protestima. Kampanja je trebalo da se bazira na delima koja govore, sa naglaskom na ekologiji, čak ispred infrastrukture. Zapravo se uglavnom radilo više o govoru nego o delima, jer je ogromna većina dela iz oblasti ekologije bila najava onoga što se planira, najčešće izgradnja kanalizacije, uz insistiranje na ulaganju 4 milijarde evra. Sa ratom u Ukrajini otvorila se prilika da se ponovi narativ iz 2020 – sačuvaćemo Srbiju, ovog puta od rata, od gladi, od nestašica, od poskupljenja.

Ekologija je ostala u drugom planu, ali je za kraj sevnuo džoker koji se skrivao u rukavu: „Po naređenju ministra unutrašnjih poslova Aleksandra Vulina, po prvi put je osnovana Jedinica za suzbijanje ekološkog kriminala i zaštitu životne sredine, koja će kao svoju primarnu aktivnost imati borbu protiv onih koji uništavaju i zagađuju našu prirodu i okolinu“.

To se desilo četiri dana pre izbora. Načelnik jedinice referisao je ministru o planovima i aktivnostima, ministar se sastao sa ministarkom za zaštitu životne sredine i rukovodiocima Jedinice, i govorilo se o biodiverzitetu, rekama, planinama, jezerima, šumama, jer je „naša država“, „Srbija koju predvodi predsednik Vučić“, „odgovorna i prema svojoj prirodi i prema svojoj budućnosti i prema građanima“.

Doći će na Savu, Dunav i Moravu neki strani ljudi, lomiće kutije...

Na sajtu MUP-a tokom kampanje, kao i u prethodne gotovo dve godine (a pre toga na sajtu Ministarstva odbrane) objavljivale su se Vulinove poslanice i razmišljanja na raznorazne teme, ma koliko one nemale bilo kakve veze sa policijom i ministarstvom. Najčešće o Kosovu i Evropskoj uniji i njihovim (ponekad udruženim) zlim namerama.

A nekim čudom nije se našlo mesta (kao ni na sajtu Vlade) za dramatično upozorenje, preneto na vanrednoj konferenciji za novinare, koje se ticalo upravo bezbednosti – na dan izbora pripremaju se haos i bezumlje.

Vulin je predskazao da se za nedelju – dan izbora, „priprema više grupa, motivisanih i organizovanih od strane pojedinih političkih partija u našoj zemlji, ali i stranog faktora koje će pokušati da kompromituju pa i spreče održavanje izbora... Pokušaće da upadaju na biračka mesta, da razbijaju kutije, pokazuju falsifikovanu izbornu dokumentaciju i za sve to će biti spremni, organizovani, u čemu će im značajno pomoći mnoge službe iz našeg okruženja“.

Malobrojne su zemlje u kojima bi ovakva dramatična izjava ministra unutrašnjih poslova ostala u toj meri nezapažena ili bi već nakon dan-dva bila potpuno zaboravljena.

Ne postoji funkcionerska kampanja, ne postoji ni izborna kampanja

Funkcionersku kampanju kao pojavu je Transparentnost Srbija uvela u javni diskurs¹⁷ tokom izborne kampanje 2012. godine, kada je prvi put merila diskrepanciju u broju aktivnosti državnih funkcionera (tada su to bili funkcioneri DS-a i SPS-a) tokom kampanje i u istovetnom "neizbornom" periodu godinu dana ranije. Tokom svih izbornih ciklusa koji su usledili pratili smo funkcionersku kampanju, u međuvremenu nudili niz predloga za njeno regulisanje, ona je postala predmet interesovanja i međunarodnih organizacija, našla se u izveštajima Evropske komisije o Srbiji, druge nevladine organizacije počele su da prate promotivne aktivnosti i funkcionersku kampanju, ali što je najvažnije, ona je postala predmet znatno većeg interesovanja medija. Zbog toga se funkcioneri sve češće nalaze pod pritiskom, neretko i lokalnih, medija da objasne zbog čega su zapravo organizovani događaji na koje su novinari pozvani i da li je to funkcionerska kampanja.

TS, inače, funkcionersku kampanju definiše kao promotivne aktivnosti javnih funkcionera u predizbornom periodu, koje se prikazuju kao njihov "redovan rad", a suštinski su deo političke promocije. Funkcionerska kampanja najčešće se manifestuje kroz promotivne aktivnosti funkcionera: posete firmama, školama, bolnicama, sudovima, otvaranje fabrika, gradilišta, sajмова, potpisivanja ugovora i memoranduma o izgradnji i ulaganju, stipendiranju, predstavljanje planova izgradnje, uručenje stipendija, pomoći i poklona, razgovor sa građanima i radnicima, navodi ova organizacija. Ona nema veze sa stranačkim aktivnostima, sama po sebi ne predstavlja kršenje propisa, nije regulisana zakonom ili drugim propisima, iako u okviru funkcionerske kampanje može doći do kršenja propisa¹⁸. Takođe, ukoliko nema izbora i izborne kampanje, nema ni funkcionerske kampanje, već se može govoriti o promotivnim događajima.

U izbornoj kampanji 2020. u nekoliko navrata državni funkcioneru su uporno pokušavali da redefinišu funkcionersku kampanju i da objasne da organizovanje promotivnih događaja tokom izborne kampanje nije funkcionerska kampanja, jer nisu pomešane stranačke i državne aktivnosti, te da sve to ima veze i sa "radnim vremenom funkcionera".

Aleksandar Vulin je nekoliko dana posle aprilskih izbora otišao korak dalje i zaključio da „Aleksandar Vučić nije učestvovao u predizbornoj kampanji već da se isključivo bavio državom“, te da je njegov imenjaka državnik i da je "prevazišao nivo političara". "On nije učestvovao u kampanji, isključivo se bavio državom Srbijom, položajem Srba gde god da su". Sam Vučić je prethodno i priznao da, ne samo vodi kampanju, već i da je u funkcionerskoj kampanji, ali to ne može da omete tok misli Aleksandra Vulina. Naime, tokom posete fabrici u Novom Sadu Vučić je izjavio da se od 20. marta neće pojavljivati "ni u čemu" što je, kako je rekao, funkcionerska kampanja. Upitan zašto je tog dana posetio kompaniju BMTS u Novom Sadu kad ta fabrika već uveliko radi i da li je to primer funkcionerske kampanje, Vučić je kazao da je prvi put u poseti toj firmi **kako bi video da li država može da pomogne "na bilo koji način"**.

---

¹⁷ Sam naziv "funkcionerska kampanja" prvi je počeo da koristi kolega Zoran Gavrilović iz Birodija 2013. godine.

¹⁸ Na primer - ako zvaničnik u svojstvu predsednika opštine prisustvuje puštanju u rad semafora, to je promotivni događaj i to je funkcionerska kampanja. Ako priča o tome koliko je semafora otvoreno, obećava koliko će zebri biti nacrtano, to je i dalje funkcionerska kampanja. Ali, ako tom prilikom pozove građane da glasaju na njegovu stranku, već je zagazio u trusno područje kršenja odredbe koja mu zabranjuje da u svojstvu državnog funkcionera promovise političku opciju.

Čelnik javnog života u razgovoru sa građanima

Razgovor sa građanima i obilazak igrališta u zemunskom naselju Plavi horizonti bili su najavljeni kao stranačka aktivnosti funkcionera SNS. Na sajtu Gradske opštine Zemun to je postala aktivnost državnih funkcionera, pa smo mogli da pročitamo da su „čelnici ministarstva životne sredine, lokalne samouprave i javnog života 30. marta posetili naselje Plavi horizont i razgovarali sa građanima o unapređenju sadržaja u jednom od najmlađih beogradskih naselja“. „Tom prilikom, Irena Vujović, ministarka zaštite životne sredine i Marko Kešelj, proslavljeni sportista u društvu domaćina Gavriła Kovačevića predsednika Gradske opštine Zemun i opštinskog rukovodstva obišli su novootvoreno dečije igralište u zemunskom naselju Plavi horizont“.

Problem je očito nastao kako u prvom pasusu predstaviti Marka Kešelja jer nema državnu funkciju, pa je postao „čelnik javnog života“.

Sa tog događaja izdato je stranačko saopštenje koje su mediji interpretirali tako da je stranački događaj izgledao kao državna aktivnost povodom Svetskog dana šuma:

„Ministarka zaštite životne sredine Irena Vujović i bivši košarkaš Marko Kešelj posadili su danas 40 sadnica breze zbog Svetskog dana šuma, jer je, kako je istakla ministarka, važno da se podigne svest o zaštiti životne sredine svuda u Srbiji. "Kao što smo gradili auto-puteve, škole, bolnice, vrtiće, tako ćemo graditi i kapitalne zelene projekte", rekla je Vujović i dodala da je u prethodnoj godini posađeno više od 150 hiljada stabala širom Srbije“.

Predizborno predstavljanje = gostovanje predsednika u funkciji predsednika vlade

Aleksandar Vučić je na predizbornom predstavljanju na Pinku iznosio podatke do kojih dolazi kao predsednik, iako zapravo nisu u nadležnosti predsednika. Najavio je, tako da će cena goriva od narednog dana biti snižena (precizirajući za koliko para) i uveravao građane da će biti dovoljno brašna, hleba, suncokretovog ulja... "Kontrolišemo rezerve u svakom trenutku, kao što kontrolišemo naftu".

Vučić je tokom predstavljanja na RTS-u pričao o organizovanju izbora na Kosovu, pa su mediji izvestili o tome, navodeći da je reč o izjavi predsednika Srbije datoj tokom „gostovanja na RTS-u“.

Stranka mora biti zdrava

Nije sve u državnim funkcionerima, nešto je i u medijima, posebno kada sa stranačke aktivnosti izveste na ovaj način: „Ministar zdravlja Zlatibor Lončar izjavio je danas da je prioritet Srpske napredne stranke, ako ponovo bude deo vlade, da zdravstvena zaštita bude omogućena svim građanima Srbije. On je kazao da je iz tog razloga danas otvorena i ambulanta u Šašincima“.

Na kraju, ne samo da se ne zna u kom svojstvu je Lončar govorio i otvarao, već ni da li je ambulanta otvorena da bi zdravstvena zaštita bila omogućena svim građanima ili da bi SNS ponovo bila deo vlade.

Nije što je godišnjica, već što je kampanja

Fond za nauku osnovan je u martu 2019. godine. Godišnjica rada, u vreme kada počinje pandemija, obeležena je svečanošću bez prisustva funkcionera. Druga godišnjica, u vreme kada je vakcinacija počela, obeležena je saopštenjem - izjavom direktorke, nije organizovan čak ni on-line skup. Treća, „okrugla“ godišnjica imala je sreće da „padne“ u predizbornu kampanju, pa je Fond bio domaćin svečanom skupu, na kome je trebalo da se pojavi čak i predsednica Vlade, ali je njen izostanak nadoknadio ministar prosvete.

Od Horgoša do Dragaša. Ili bar do Niša

Svojevremeno je Slobodan Milošević insistirao na frazi „Srbija od Horgoša do Dragaša“. U Dragašu su se, međutim, retko pojavljivali i Milošević i funkcioneri koji su došli posle njega. Lakše je, pak, pojaviti se u Nišu nego u Dragašu, pa je tako u ovoj kampanji Tomislav Momirović uspeo u jednom danu da se pojavi na promotivnim aktivnostima – u Horgošu (obeležavanje početka radova na rekonstrukciji i dogradnji graničnog prelaza Horgoš na teritoriji opštine Kanjiža) i u Nišu (na niškom aerodromu „Konstantin Veliki“ počela izgradnja nove terminalne zgrade), gde je postavio kamen temeljac.

Rakovički pozornik

Već nekoliko izbornih ciklusa državni sekretar u Ministarstvu unutrašnjih poslova Milosav Miličković (najavljen u tom svojstvu) sa drugim funkcionerima obilazi objekte i dešavanja na području beogradske opštine Rakovica koji nemaju bilo kakve veze sa MUP-om. Ovoga puta zapažen je u promotivnoj akciji sa Goranom Vesićem, na obilasku radova na rekonstrukciji centra Mesne zajednice Petlovo brdo. Obilasku su prisustvovali i zamenica predsednika Skupštine grada Andrea Radulović, gradski sekretar za kulturu Ivan Karl kao i slikar Nebojša Đuranović (nije jasno u kom svojstvu).

Nije poznato da li Miličković duži rejon Rakovice u MUP-u, ali je poznato da je predsednik rakovičkog odbora SNS.

Spona

Ponekad nije lako shvatiti kakve veze ima funkcioner sa (najčešće promotivnim) događajem na kome se pojavio. U ovom slučaju postoji neko ko je plaćen da tu vezu nađe i da je naglasi u četvrtom. pasusu:

„Ministarka za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja prof. dr Darija Kisić razgovarala je danas sa polaznicima Visokih studija bezbednosti i odbrane (VSBO) Škole nacionalne odbrane „Vojvoda Radomir Putnik“.

Prof.dr Darija Kisić je polaznicima poževela uspeh u stručnom usavršavanju koje pruža ova prestižna visoka škola i izrazila uverenje da će znanje koje će steći biti na ponos svih i države Srbije.

Ministarka Kisić je sa saradnicima predstavila rad i aktivnosti Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja. Ministarstvo će, naglasila je Darija Kisić, uvek biti tu za polaznike VSBO, za sva njihova pitanja i nedoumice, u nadi da će buduća saradnja biti na korist i polaznika i Ministarstva.

Ministarka Kisić je rekla da joj je zadovoljstvo što je Ministarstvo bilo domaćin polaznicima VSBO, budući da u svojoj organizacionoj strukturi ima Sektor za boračko-invalidsku zaštitu, koji je svojevrsna spona dve institucije.

Načelnik VSBO pukovnik Branko S. Mišić zahvalio je ministarki Dariji Kisić i njenim saradnicima u Ministarstvu na gostoprimstvu i istakao da postoji širok dijapozon za saradnju dve institucije“.

Zaintrigirana javnost sada očekuje više informacija o saradnji ove dve institucije. Iz celog širokog dijapazona.

Potrebno je malo mašte

Prvi dan u kampanji kada gotovo ni na jednoj naslovnoj stranici nije bilo Aleksandra Vučića, niti bilo kog drugog funkcionera ili političara bio je 27. mart.

Izuzetak je bio Srpski telegraf koji je iz intervjua sa režiserom Predragom Antonijevićem izvukao naslov “Vučić prvi shvatio šta je srpski film” i ilustrovao najavu intervjua fotografijama Antonijevića i Vučića.

Drugi izuzetak je Sportski žurnal koji je na naslovnoj imao najavu intervjua sa ministarkom kulture Majom Gojković (ilustrovan njenom fotografijom) “Srbija će se u Dohi ponositi Teslom i Orlovima”.

Na naslovnim stranicama svih listova koji su tog dana izašli, bila je međutim reklama “Mir. Stabilnost. Vučić.”

Stranački savet za nacionalnu bezbednost i patrijarhova inicijativa

Aleksandar Vučić je na stranačkom skupu u Kikindi najavio da će narednog dana biti održana sednica Saveta za nacionalnu bezbednost na kojoj će se govoriti „o efektima rata u Ukrajini, kao i o svemu što se zbiva u Evropi i svetu“. Bila je to vest u svim medijima. Naravno, u vestima se navodilo da je sednicu najavio predsednik Srbije.

Tog dana objavljeno je i da će tokom večeri patrijarh Porfirije, na svoju inicijativu, razgovarati sa predsednikom Srbije Aleksandrom Vučićem, na temu prihvata i zbrinjavanja izbeglica koje napuštaju Ukrajinu.

Istog dana u Kini se srušio avion i poginulo je 130 ljudi, ubijen je načelnik kriminalističke policije u Prijedoru, ali je na većini medija glavna vest bila **najava** sednice Saveta i **najava** sastanka sa patrijarhom. Narednog dana **najava** Saveta bila je na naslovnoj stranici Politike, Novosti, Alo, a predizborni skup od prethodnog dana na naslovnoj Dnevnika i Srpskog telegrafa.

Čelična krila naše kampanje

Nije najvažnije ko je za šta zadužen, već ko će se promovisati. U Trening centru Vazduhoplovne akademije u Vršcu tokom kampanje je potpisan Memorandum o saradnji između Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Vazduhoplovne akademije i kompanije "Erbas". Bilo je najavljeno prisustvo predsednika Srbije za koga nije jasno (ako je to bitno) kakve veze ima sa ovom materijom. Umesto njega pojavila se predsednica Vlade. Neko bi očekivao da se pojavi ministar prosvete. Ali očitno nije bilo potrebe – ili zbog toga što je tu bila premijerka ili zbog toga što je on iz druge stranke.

BIA otkrila šta žele građani Kruševca

Usred kampanje direktor Bezbednosno informativne agencije (kako su ga mediji predstavili, izvestivši o ovom gostovanju) Bratislav Gašić gostovao je u emisiji "Razgovor s povodom" Radio-televizije Kruševac. Šta je zapravo povod, je li bilo nekog ugrožavanja bezbednosti nismo saznali, ali smo i mi i posebno Kruševljani, saznali da direktor BIA-e „sve svoje slobodno vreme koristi za unapređenje infrastrukture Kruševca“. Gašić se, tako, bori svim silama da svom gradu donese što više investicija, broji gradilišta (ima ih 147), najavljuje izgradnju deponije smeća i zaobilaznice „**oko Kruševca do kafane "Kod Gedža"**, poimenice najavljuje rekonstrukciju gradskih i seoskih ulica, kanalizacione mreže, uvođenje „oka sokolovog“, otvaranje fakulteta političkih nauka i dramskih umetnosti, otkrivanje spomenika Stanislavu Biničkom. Kao vrhunac, otkrio je da mu smeta javni toalet na Bagdali koji je postavila Direkcija za urbanizam, da su građani tražili od njega da se taj objekat izmesti, "što će uskoro biti i učinjeno".

Konačno, direktor Bezbednosno informativne agencije otkrio je i ko ne sme da bude deo vlasti u Kruševcu: "Neću dozvoliti da oni koji sve svoje vreme provode na tviteru ili koji se od svojih roditelja grebu za cigarete i plazma keks, dođu na vlast u Kruševcu". Ako nekome nije jasno na koga misli, saopštio je da je „od 2012. do 2022. godine u Kruševcu tri puta više investirano nego u periodu dok su na vlasti bili socijalisti i demokrate".

Neke investicije je ovaj „Kruševljanin na privremenom radu u Beogradu“, kako se predstavio, i sam obećao. „Obećao sam gradskoj upravi magistralni vodovod i taj zadatak će biti ispunjen".

Fabrika stara a vesti nove

Promotivne aktivnosti, to smo apsolvirali, služe da se dobije prostor u medijima. Ko će to bolje ilustrovati od Aleksandra Vučića. Posetio je 16. marta fabriku kompanije BMTS Technology, koja radi još od novembra 2020. godine. Tamo je pričao o ... svemu:

- Predsednik Srbije Aleksandar Vučić izjavio je da ne očekuje reakciju međunarodne zajednice zbog akcije specijalne kosovske policije u Štrpcu i dodao da veruje da će ta akcija biti objašnjena navodnom borbom protiv korupcije i kriminala.

- Predsednik Srbije Aleksandar Vučić potvrdio je da se u subotu, 19. marta, za saobraćaj otvara brza pruga od Beograda do Novog Sada, na kojoj će vozovi ići brzinom od 200 kilometara na sat. "Otvaranje pruge je pomereno sa 15. marta na 19. mart jer sam želeo da prisustvuje najviše mađarsko rukovodstvo zajedno sa nama i to je jedini razlog za kašnjenje tri ili četiri dana", kazao je Vučić novinarima.

- Predsednik Srbije Aleksandar Vučić izjavio je da se od nedelje, 20. marta, neće pojavljivati "ni u čemu" što je kako je rekao, funkcionerska kampanja. Upitan zašto je danas posetio kompaniju BMTS u Novom Sadu kad ta fabrika već uveliko radi i da li je to primer funkcionerske kampanje, Vučić je kazao da je prvi put u poseti toj firmi **kako bi video da li država može da pomogne "na bilo koji način"**.

- Predsednik Srbije Aleksandar Vučić rekao je danas da pregovori o ceni gasa sa Rusima neće započeti pre izbora, a ko dobije poverenje naroda vodiće te pregovore.

- Predsednik Srbije Aleksandar Vučić izjavio je da država ima dovoljno osnovnih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda za potrebe stanovništva, te da će biti njihovog izvoza u susedne zemlje u meri koja neće ugroziti potrebe građana Srbije.

Slično je bilo u Leskovcu na obilasku gradilišta fabrike. Teme su bile:

- svaka nova poruka koju dobija od članova svog tima zaduženih za praćenje svetskih berzi i cena sirovina, gora od prethodne.

- povodom tvrdnji na društvenim mrežama da će Srbija biti suočena sa nestašicama hrane i goriva, rekao da je najlakše širiti paniku i raditi nešto protiv svoje države.

- povodom pritisaka da Beograd uvede sankcije Rusiji zbog rata u Ukrajini, saopštio da je Srbija već donela odluku o tom pitanju i da je ta odluka predstavljena javnosti.

- "jasno" je ko je pogazio čiji teritorijalni integritet na istoku Evrope, istovremeno kritikovao najave da će univerzitetima u Zapadnoj Evropi više neće proučavati dela ruskih pisaca poput Dostojevskog.

- Turskoj ipak nije upućena protestna nota zbog najavljene podrške članstvu Kosova u NATO jer je imao zakazan telefonski razgovor sa predsednikom te zemlje Redžepom Tajipom Erdoganom.

- ukoliko započne ubrzani prijem Kosova u međunarodne organizacije, Srbija će iznenaditi odgovorom i efikasnošću.

- odluka o zabrani izvoza pšenice iz Srbije biće doneta sutra ili prekosutra
- za dva meseca počinje izgradnja kineske fabrike u Nišu.
- devizne rezerve i rezerve zlata na istorijskom maksimumu, ali on i pored toga brine.
- na pitanje da li bi, posle dve godine pandemije korona virusa, moglo da dođe do ukidanja mera i kovid propusnica, Vučić je rekao da će o tome odlučivati Krizni štab ali da on smatra da "nismo daleko od toga".

Tokom posete Španiji, odakle smo saznali da je ugovorena kupovina dva transportna aviona, Vučić je stigao da se bavi i vrtićima:

- Predsednik Srbije Aleksandar Vučić izjavio je danas da je cilj da se uvođenjem besplatnih vrtića poveća broj dece u njima za 35 do 40 odsto, ali je dodao da je ispunjenje tog predizbornog obećanja potrebno naći "realne prihode" koji će pokriti "veliki novac koji ćemo izgubiti". Vučić je ranije kazao da država razmišlja da vrtići, privatni i državni, budu besplatni za sve građane kako bi se motivisali da imaju veći broj dece. "Time ćemo ih socijalizovati i pripremiti za školu. Posle toga više neće biti napuštanja srednjih škola, a kamoli osnovnih", kazao je Vučić na konferenciji za novinare u Španiji.

Nije šta je, već ko je

Aleksandar Vučić je (zajedno sa premijerom Mađarske) imao jedan od najvećih promotivnih događaja u subotu 19. marta, na otvaranju brze pruge Beograd – Novi Sad. Narednog dana, od sedam dnevnih listova koji izlaze nedeljom, na tri naslovne je glavna tema bio brzi voz, ilustrovan fotografijama Vučića sa prve vožnje, u tri lista to nije bila glavna tema na naslovnoj, ali je otvaranje pruge bilo ilustrovano fotografijama Vučića, u jednom listu čak sa dve fotografije – na stanci i u vozu. Samo je jedan list imao na naslovnoj najavu teksta o otvaranju pruge, bez pominjanja Vučića.

Ima kredibilitet i odlično igra šah

Svi hvale Vučića¹⁹, ali tradicionalno najmaštovitiji je Aleksandar Vulin koji je otvorio takmičenje na FIDE Gran pri šampionatu i poručio: „Srbija, zahvaljujući politici mira i stabilnosti i ličnom

---

¹⁹ Aleksandar Vulin: „Aleksandar Vučić je pokazao šta znači kada jedna zemlja ima slobodnog i hrabrog vođu koji se izborio da vodi nezavisnu politiku“.

Vršilac dužnosti direktora Pošte Srbije Zoran Đorđević je istakao da se građani Srbije u Maroku osećaju kao kod kuće i da se to prijateljstvo oslikava u volji lidera država, Muhameda Šestog i Aleksandra Vučića.

"Iz ovog mesta je pre 207 godina počelo stvaranje moderne srpske države. Politika predsednika Vučića podseća na politiku Miloša Obrenovića i ono što je najvažnije je da kada pogledamo Srbiju danas vidimo jednak razvoj svih njenih delova", rekla je Danica Grujičić tokom posete Moravičkom okrugu.

kredibilitetu predsednika Aleksandra Vučića, uživa veliki ugled u svetu. Svaki veliki sportski turnir koji se održava u Srbiji organizovan je na najvišem mogućem nivou, uz najviši nivo bezbednosti. A predsednik Srbije Aleksandar Vučić je i odličan šahista, ko ne veruje, neka slobodno proba da ga pobedi".

Priča o dva ministra

Sastala se dva ministra iz iste Vlade. Pa se neko iz PR službe dosetio da od toga napravi vest. I što je najgore, onda to mediji objave:

„Ministar odbrane Nebojša Stefanović sastao se danas sa ministrom prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Brankom Ružićem povodom izrade Nacrta zakona o vojnom obrazovanju, saopštilo je Ministarstvo odbrane“.

„Ministar spoljnih poslova Srbije Nikola Selaković razgovarao je danas sa ministarkom kulture i informisanja Majom Gojković o saradnji dva ministarstva na planu kulturne i javne diplomatije“.

Šta bih dala da sam na tvom mestu

Predsednica vlade je i svoje promotivne događaje koristila da promoviše Aleksandra Vučića i da se požali kako je njemu najteže. Ona je 3. marta otvorila komoru kineskih kompanija i objasnila da su pritisci na Srbiju iz međunarodnog okruženja, politički i ekonomski, usmereni uglavnom ili isključivo na predsednika države Aleksandra Vučića. „Volela bih da mogu veći deo toga da ponese“, rekla je osoba koja obavlja najvažniju i najodgovorniju funkciju u Srbiji.

Prilike za promotivne događaje su svuda, samo ih treba iskoristiti

Otvaranje spomenika, fontani, zebri, pešačkih prelaza tradicionalni su promotivni događaji za lokalne funkcionere. Kad nema novih mogu se, međutim, reciklirati i stari. Tako je Goran Vesić obeležio šest godina od podizanja spomenika Borislavu Pekiću. Tim povodom, on je ispred spomenika na Cvetnom trgu položio cveće u ime Grada, a cveće su položili i članovi porodice.

Radni sastanak sa porukom građanima

Aleksandar Vučić u prošloj kampanji je učio lekare kako rade respiratori, a Andreja Mladenović i Goran Vesić u ovoj kampanji su učili zaposlene u JKP „Beogradski metro i voz“ kako će izgledati metro linije.

Drugi na listi SNS za parlamentarne izbore profesor matematike Stojan Radenović izjavio je da je ponosan što se nalazi na toj listi jer smatra da je na taj način postao deo istorije. "Nekad će se pisati: 'Za vreme Vučića, Ane i ostalih'. Ja ću možda biti u fusnoti, ali ja sam zadovoljan i fusnotom", naglasio je Radenović na predizbornom skupu SNS u Merošini.

Radni sastanci za većinu ljudi podrazumevaju interne operativne sastanke. Postoje, međutim, i radni sastanci namenjeni „informisanju građana“: „Zamenik gradonačelnika Goran Vesić održao je danas u Javnom komunalnom preduzeću „Beogradski metro i voz” radni sastanak sa komisijom koja se bavi izgradnjom beogradskog metroa, **kako bi se građanima predstavilo** dokle se stiglo sa ovim projektom. Sastanku su prisustvovali pomoćnik gradonačelnika Andreja Mladenović, koji je prezentovao prve dve linije metroa, zatim gradski urbanista Marko Stojčić, predstavnici Sekretarijata za saobraćaj i predstavnici JKP „Beogradski metro i voz”.

Dilasa nemoj, ali ga pomeni

Nebojša Stefanović u nekoliko navrata koristio sajt Ministarstva odbrane za napade na političke protivnike i promovisanje kandidata SNS. Agencija za sprečavanje korupcije nije utvrdila da je to bilo protivzakonito. Nije se dosetila da kao obrazloženje iskoristi to da je Stefanović izjavio da neće da govori o opozicionarima. Ali, reči same izbijaju: „Ali sada ne želim da govorim o raznim Ponošima, Đilasima, Jermićima i Tadićima (*velika slova su u objavi na sajtu Mionistarstva*), koji su svojim delovanjem i odlučivanjem odgovorni za golgotu koju je naša zemlja, a sa njom i naša Vojska morala da prođe. Danas želim da se zahvalim (*nepravilno korišćenje povratne zamenice koje menja smisao rečenice preuzeto u okviru citata sa sajta Ministarstva*) svim ljudima u sistemu odbrane koji su imali snage da izdrže sve to i da se od 2012. priključe naporima predsednika Vučića i Vlade Srbije da se počne sa izgradnjom jedne potpuno moderne i dobro opremljene vojske. Za razliku od vremena Đilasa i Ponoša, kada su takozvanim reformama oterali 33.000 ljudi iz vojske, uključujući i 600 inženjera i stručnjaka iz Vojnotehničkog instituta, mi danas zapošljavamo i radimo ujedno svom snagom na poboljšanju životnog standarda našeg vojnika“.

Veteran, doajen i nedostižni šampion u kategoriji iskorišćavanje sajtova ministarstava za ličnu promociju, promociju Aleksandra Vučića (kao kandidata za predsednika, predsednika Srbije, predsednika svih Srba, vrhovnog komandanta i dobrog šahiste) i napade na političke protivnike ipak je Aleksandar Vulin: „Multimilioner kakav je Đilas zna da brojevi ne lažu, pa da podsetim da je, u vreme kada je gradonačelnik Beograda bio Dragan Đilas, u gradu počinjeno 33.009 krivičnih dela, a da je prošle godine broj krivičnih dela bio za 13.500 manji. U odnosu na 2011. broj teških krađa smanjen je za 8.000. Reći da je Beograd manje bezbedan posle nego pre hapšenja Belivuka i Miljkovića može da kaže samo onaj kome je žao što su te ubice u zatvoru”, poručio je ministar Vulin“.

Nije što je obilazio, nego što se pravdao

Ministarstvo omladine i sporta pokušalo je da opravda funkcionersku kampanju ministra navodeći u saopštenima da je reč o akciji koja je deo „redovnih poseta lokalnim samoupravama, sportskim organizacijama i školama širom Srbije“

Problem je, međutim, što je od maja 2021. do februara 2022. godine, za devet meseci, ministar stigao da obiđe ukupno osam gradova i opština, a za prvih 30 dana kampanje 28 gradova i opština. Redovne aktivnosti su iznenada postale 32 puta intenzivnije.

Izborna tišina

Tokom izborne tišine, od 1. do 3. aprila, uočeno je nekoliko promotivnih aktivnosti funkcionera iz uzorka. Zakon o izboru narodnih poslanika zabranjuje da se, 48 časova pre dana glasanja i na dan glasanja do zatvaranja biračkih mesta, u medijima i na javnim skupovima objavljuju procene rezultata izbora, javno predstavljaju kandidati na izborima za narodne poslanike i njihovi izborni programi i pozivaju birači da glasaju, odnosno da ne glasaju za određene izborne liste. Zakon o elektronskim medijima doneo je i dopunska (nevelika) ograničenja u vezi a funkcionerskom kampanjom u periodu 10 dana pre izbora, što uključuje i dane izborne tišine. Iako su i jedna i druga pravila nedovoljna da u potpunosti spreče funkcionersku kampanju, ovog puta na posmatranom uzorku i u posmatranim izvorima nisu uočene aktivnosti u onoj meri kao na izborima 2020. godine.

Ivica Dačić koji je imao veoma mali broj promotivnih aktivnosti tokom kampanje, mogao je, izgleda da se opusti kada su prestale stranačke aktivnosti na kojima je intenzivno bio angažovan, pa je 1. aprila kao predsednik parlamenta i parlamentarnog Odbora za prava deteta, otvorio izložbu "Želim da razumeš – prava deteta kroz prizmu dečjeg stvaralaštva". Istog dana je na Ušću, povodom Dana omladinskih radnih akcija, prisustvovao otkrivanju spomen ploče graditeljima Novog Beograda. Inače, 2021. godine je Dačić Dan omladinskih radnih akcija obeležio saopštenjem. Ovog puta nije ga mrzelo da zavrne rukave i upusti se u radnu akciju, na otvaranje spomen ploče.

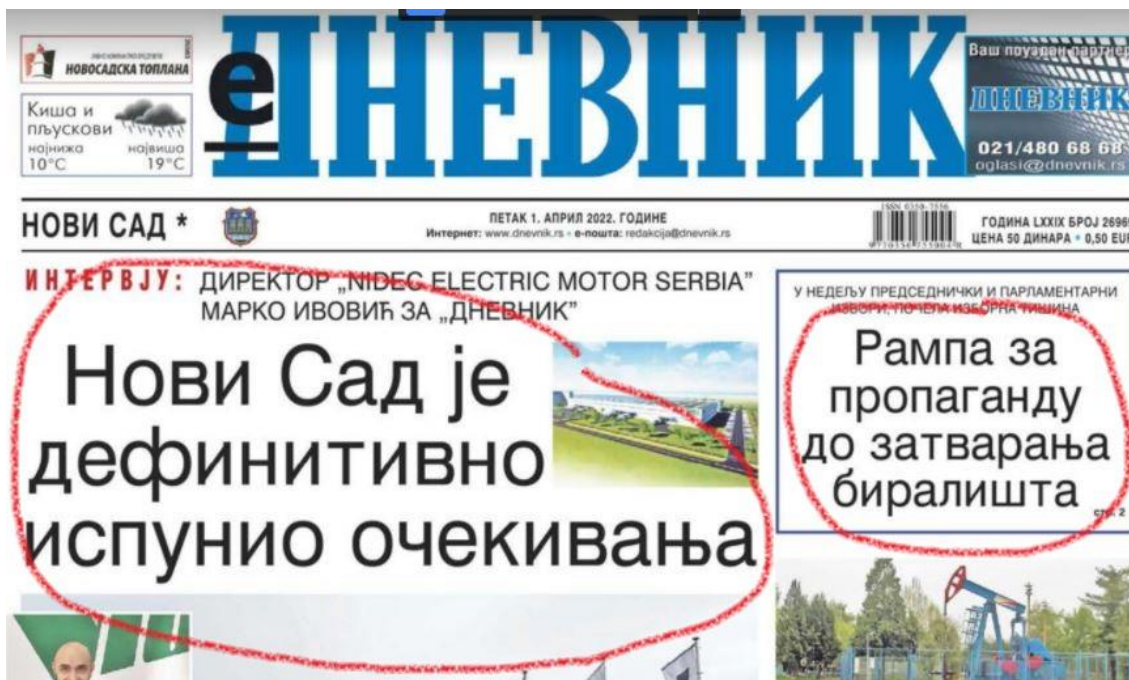
Ni Aleksandar Vulin nije mogao da sedi besposlen, već je 1. aprila „na 9. sastanku Strateške grupe Direkcije policije“ analizirao kako je policija u proteklih godinu i po dana ostvarila značajne rezultate u borbi protiv organizovanog kriminala i borbi protiv trgovine narkoticima. Teško je zaključiti zbog čega se 1. aprila organizuje sastanak na kome se, uz iznošenje mnoštva statističkih podataka, analizira učinak policije „u proteklih 18 meseci“. Izuzev ako razlog nije to što je Vulin pre 18 meseci postao ministar (što ne bi trebalo da ima uticaja na rad policije), a da se dva dana posle sastanka održavaju izbori.

Zabeleženo je da ni pojedini dnevni listovi nisu odoleli da i u ovim danima prikažu Aleksandra Vučića, ponekad u potpunosti van konteksta, kao i da objave tekstove u kojima se hvale rezultati rada vlasti.

U slučaju prikazanom na drugoj ilustraciji ovo je dovedeno do apsurdа, postavljanjem na naslovnu stranicu, jednog pored drugog, takvog pohvalnog teksta i teksta o zabrani propagande.

Lice sa naslovne strane

Analizirane su naslovne stranice 14 dnevnih listova – 10 nacionalnih informativnih koji se izdaju u Beograd (Alo, Blic, Danas, Informer, Kurir, Nova, Novosti, Objektiv, Politika, Srpski telegraf), jedan informativni koji se izdaje u Nemačkoj i prvenstveno je namenjen dijaspori (Vesti), dva regionalna (novosadski Dnevnik i niške Narodne novine) i jedan sportski (Sportski žurnal) - u periodu od 15. februara do 3. aprila.

TS je pratila pojavljivanje funkcionera i kandidata, odnosno izbornih lista na naslovnim stranicama. Takođe smo pratili i kontekst pojavljivanja (negativan/neutralan/pozitivan) i izdvojili slučajeve u kojima su bili glavna tema ili deo glavne teme na naslovnoj stranici.

Aleksandar Vučić je imao više pojavljivanja u pozitivnom kontekstu nego svi ostali zajedno, uključujući i predstavnike Srpske napredne stranke. Ukupno se za 48 dana 309 puta pojavio na naslovnim stranicama, od toga **264 u pozitivnom kontekstu**, 4 u neutralnom i 41 u negativnom. Glavna tema, u pozitivnom kontekstu, bio je 71 put. U negativnom kontekstu Vučić se pojavljivao na naslovnim stranicama samo dva dnevna lista – Danasa i Nove.

Drugi zvaničnici **SNS** i partija sa lista čije je "naslovnik" Vučić imali su **160 pojavljivanja** na naslovnicama, od toga 141 u pozitivnom kontekstu. I u ovom slučaju negativne konotacije (ukupno 15) mogle su se videti u slučaju pojavljivanja zvaničnika SNS samo na naslovnim stranicama listova Danas i Nova.

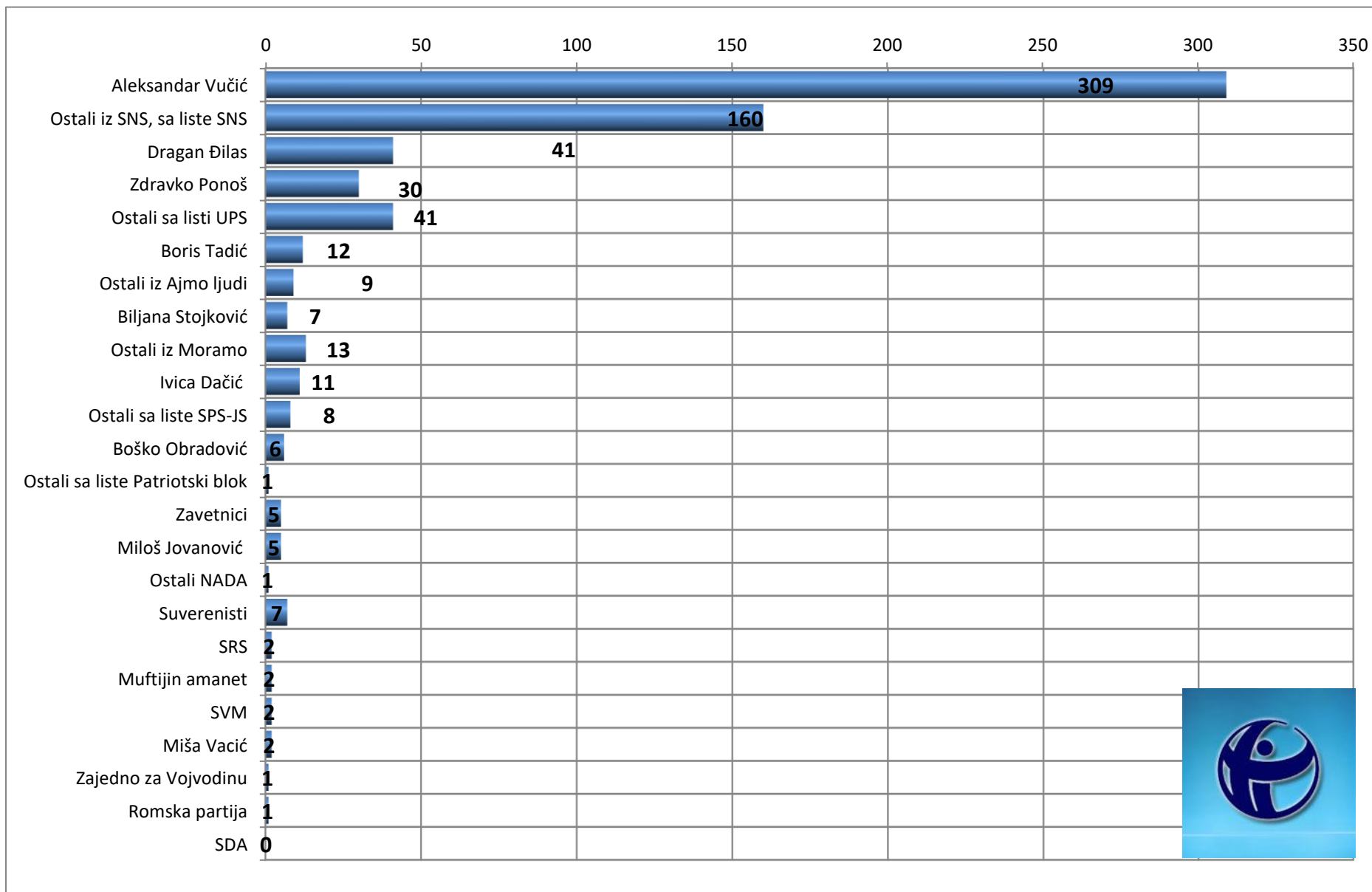
Drugi po broju pojedinačnih pojavljivanja je **Dragan Đilas** sa ukupno 41, od čega 38 **u negativnom kontekstu**, a od toga 16 puta kao glavna tema. **Zdravko Ponoš** može da se pohvali sa ukupno 30 naslovnica, od toga 19 **u negativnom kontekstu**.

Od ostalih učesnika na izborima, malo vidljiviji na naslovnim stranicama bili su Boris Tadić (ukupno 12, od toga 9 u pozitivnom i 3 u negativnom kontekstu) i Ivica Dačić (ukupno 11, od toga 9 pozitivnih i 2 neutralne).

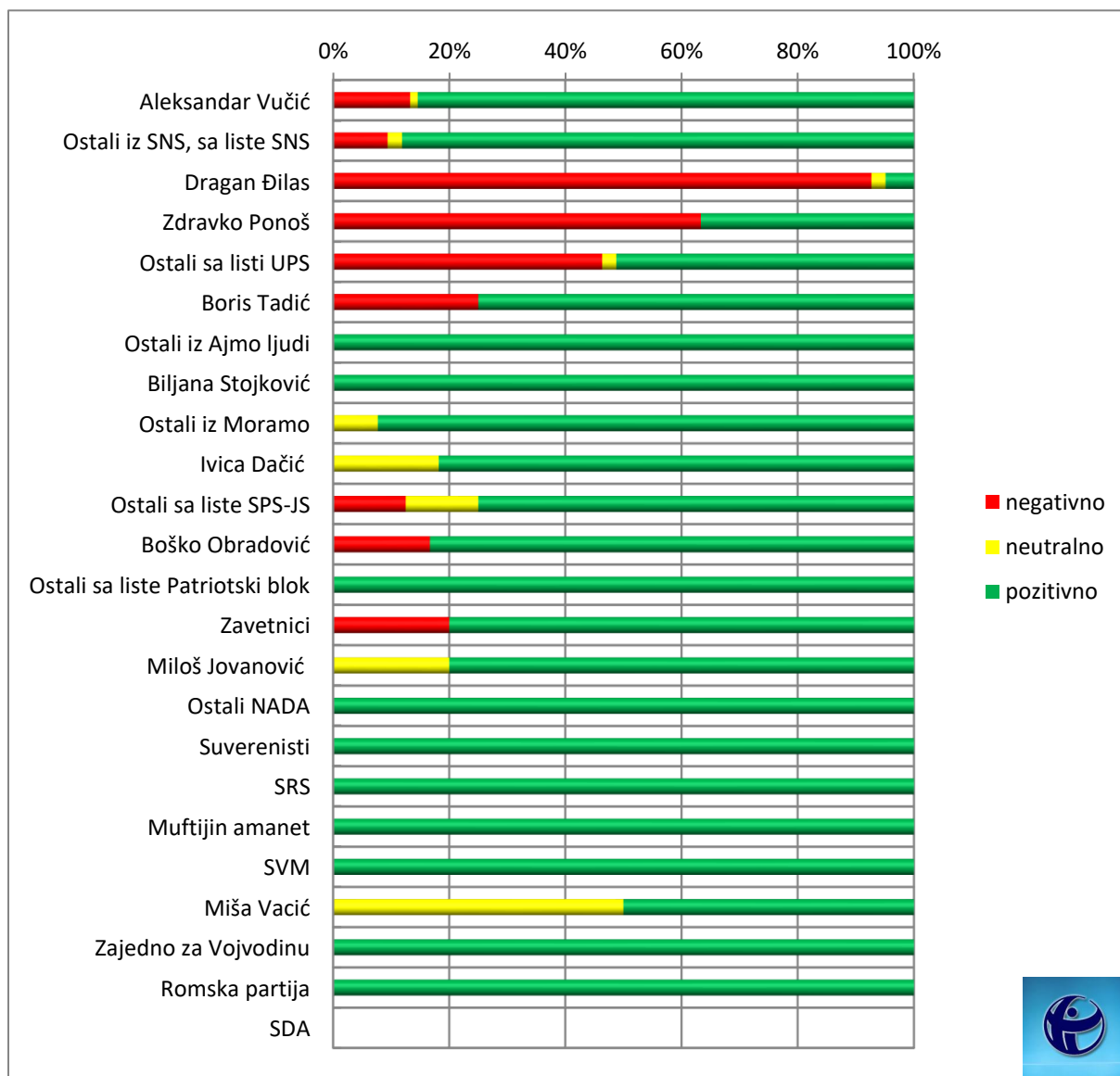
Jedino pozitivno pominjanje (kontekst) opozicionara na naslovnim stranicama tabloida je u naslovu u kome se interpretira kako jedan opozicionar (Tadić) govori loše o drugo dvoje (Ponoš i Tepić).

Dnevnik, Vesti i Narodne novine imali su na naslovnim stranicama samo Vučića i druge funkcionere iz SNS odnosno Vučićeve liste i isključio u pozitivnom kontekstu. Neretko je gradonačelnica Niša Dragana Sotirovski bila u dva teksta na naslovnoj stranici Narodnih novina.

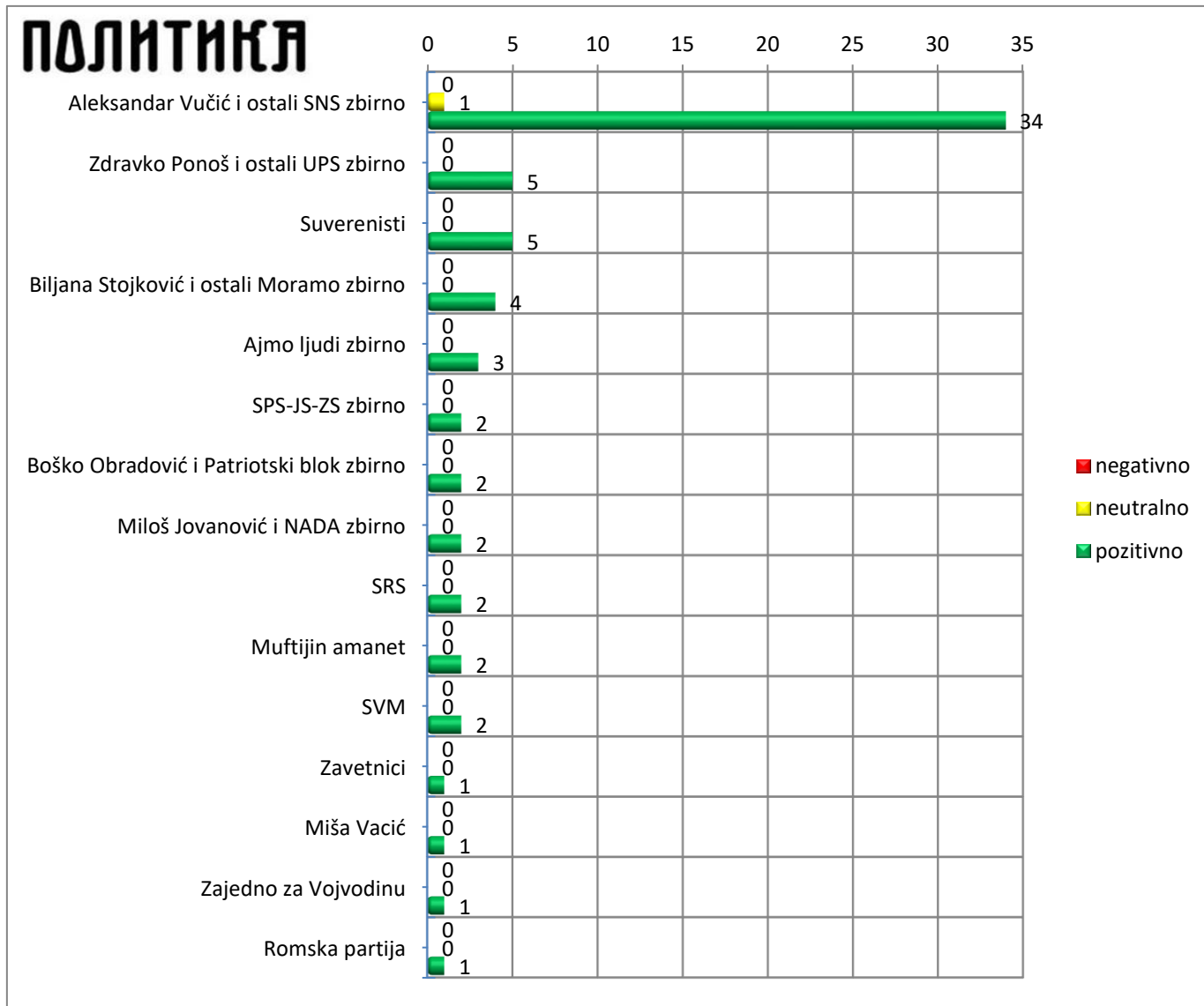
Monitoring naslovnih stranica za period 15.februar - 3. april												
ton:	Ukupno na naslovnim				Od toga kao glavna tema				Procenat od ukupnog pojavljivanja			
	+	0	-		+	0	-		+	0	-	
Aleksandar Vučić	264	4	41	309	71	1	20	92	85.4%	1.3%	13.3%	
Ostali iz SNS, sa liste SNS	141	4	15	160	32	0	2	34	88.1%	2.5%	9.4%	
Dragan Đilas	2	1	38	41	0	0	16	16	4.9%	2.4%	92.7%	
Zdravko Ponoš	11	0	19	30	4	0	10	14	36.7%	0.0%	63.3%	
Ostali sa listi UPS	21	1	19	41	1	0	4	5	51.2%	2.4%	46.3%	
Boris Tadić	9	0	3	12	0	0	0	0	75.0%	0.0%	25.0%	
Ostali iz Ajmo ljudi	9	0	0	9	0	0	0	0	100.0%	0.0%	0.0%	
Biljana Stojković	7	0	0	7	0	0	0	0	100.0%	0.0%	0.0%	
Ostali iz Moramo	12	1	0	13	0	0	0	0	92.3%	7.7%	0.0%	
Ivica Dačić	9	2	0	11	0	0	0	0	81.8%	18.2%	0.0%	
Ostali sa liste SPS-JS	6	1	1	8	0	0	0	0	75.0%	12.5%	12.5%	
Boško Obradović	5	0	1	6	0	0	0	0	83.3%	0.0%	16.7%	
Ostali sa liste Patriotski blok	1	0	0	1	0	0	0	0	100.0%	0.0%	0.0%	
Zavetnici	4	0	1	5	0	0	0	0	80.0%	0.0%	20.0%	
Miloš Jovanović	4	1	0	5	0	0	0	0	80.0%	20.0%	0.0%	
Ostali NADA	1	0	0	1	0	0	0	0	100.0%	0.0%	0.0%	
Suverenisti	7	0	0	7	0	0	0	0	100.0%	0.0%	0.0%	
SRS	2	0	0	2	0	0	0	0	100.0%	0.0%	0.0%	
Muftijin amanet	2	0	0	2	0	0	0	0	100.0%	0.0%	0.0%	
SVM	2	0	0	2	0	0	0	0	100.0%	0.0%	0.0%	
Miša Vacić	1	1	0	2	0	0	0	0	50.0%	50.0%	0.0%	
Zajedno za Vojvodinu	1	0	0	1	0	0	0	0	100.0%	0.0%	0.0%	
Romska partija	1	0	0	1	0	0	0	0	100.0%	0.0%	0.0%	
SDA	0	0	0	0	0	0	0	0	NA	NA	NA	

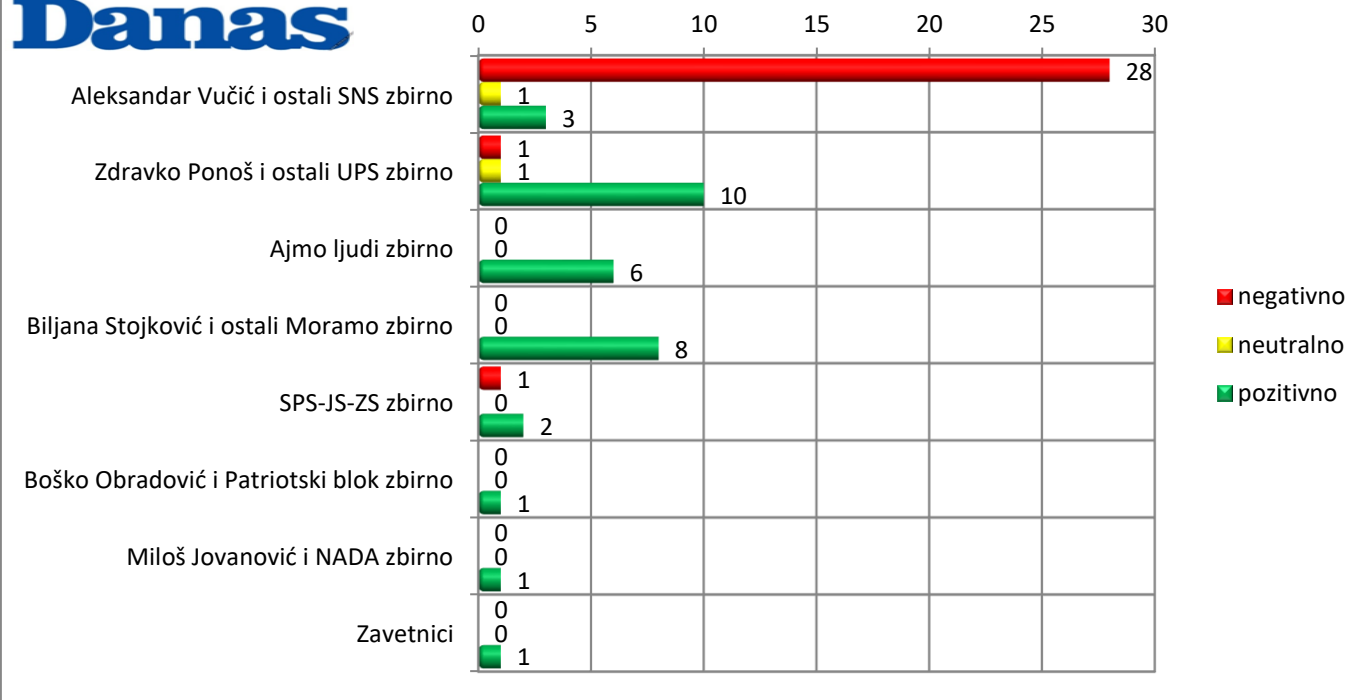

Procenat pojavljivanja u negativnom/neutralnom/pozitivnom kontekstu u svih 14 listova zbirno

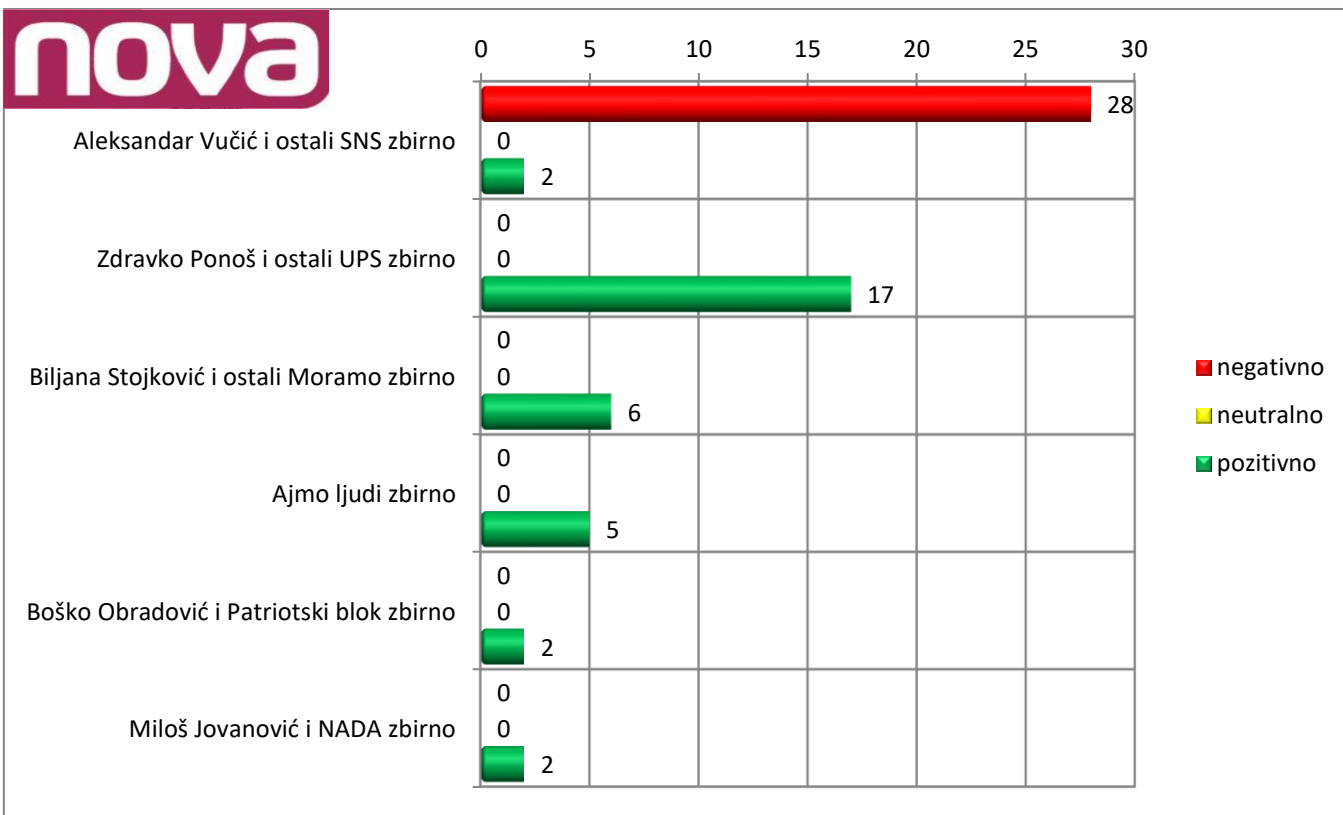

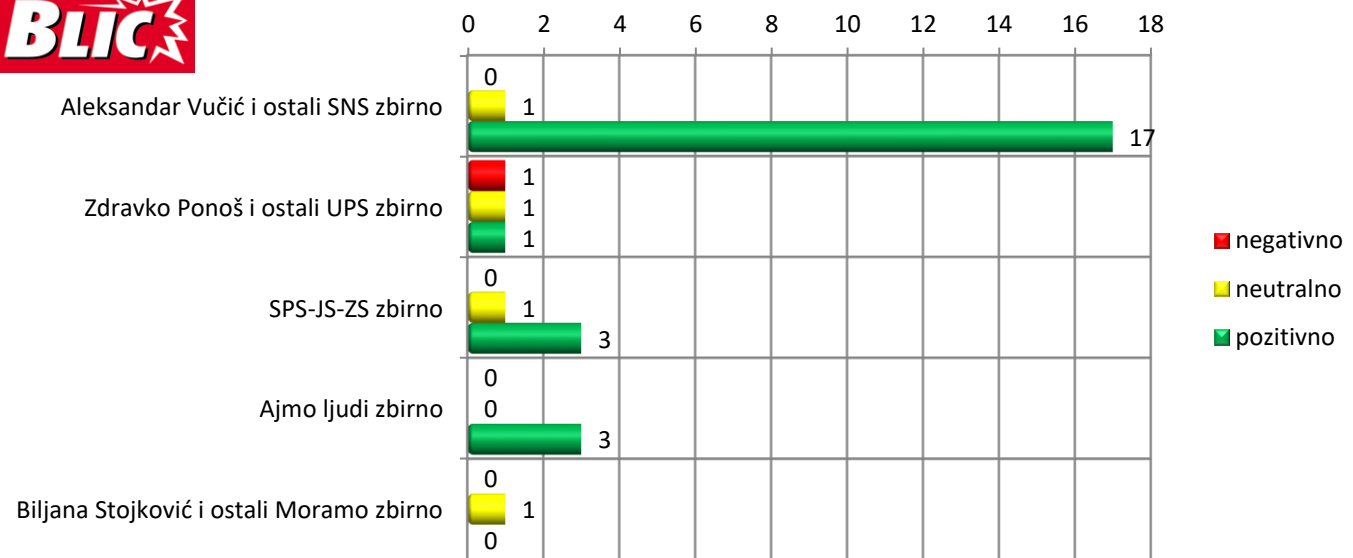
Pojavljivanje funkcionera i kandidata, odnosno izbornih lista na naslovnim stranicama, pojedinačno, po listovima

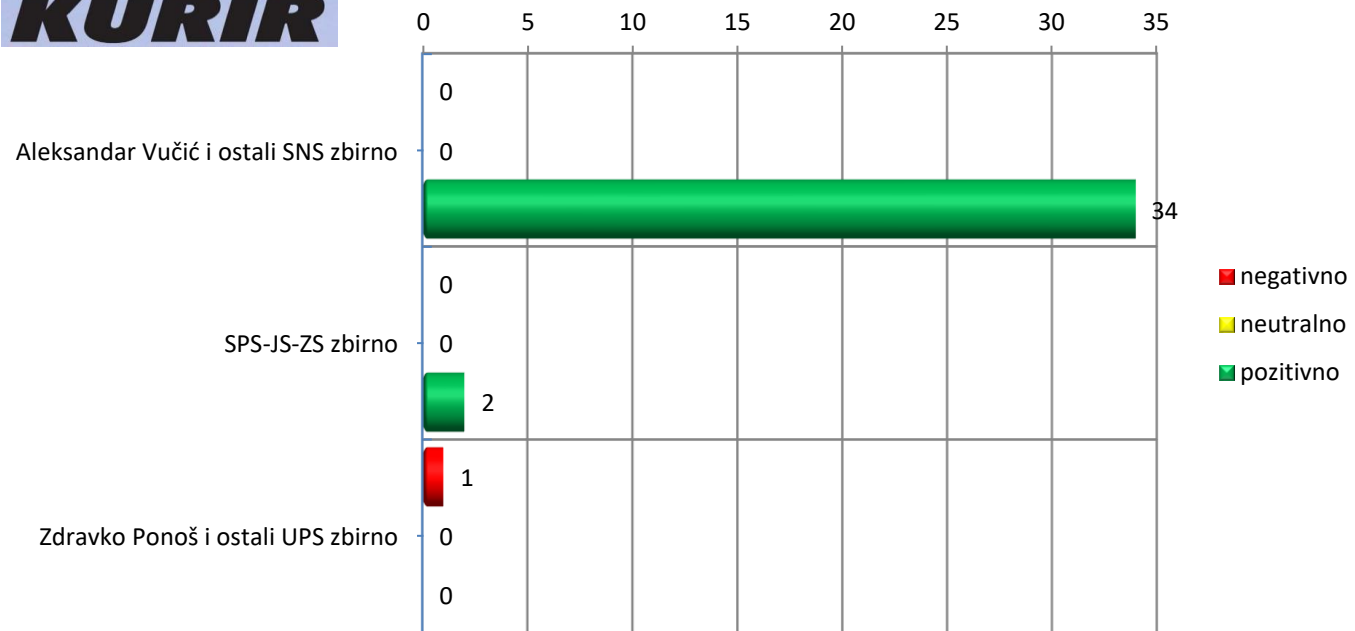

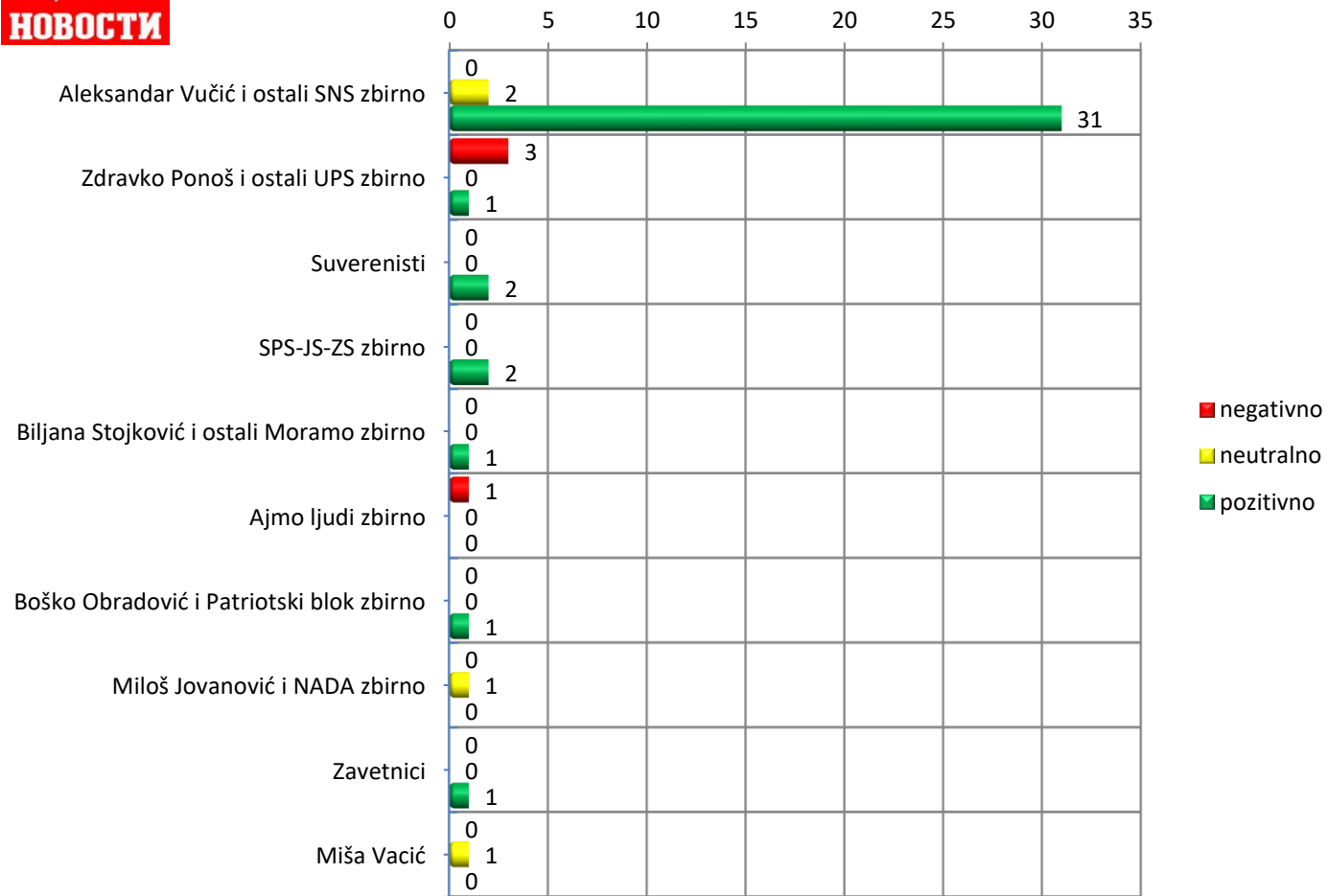

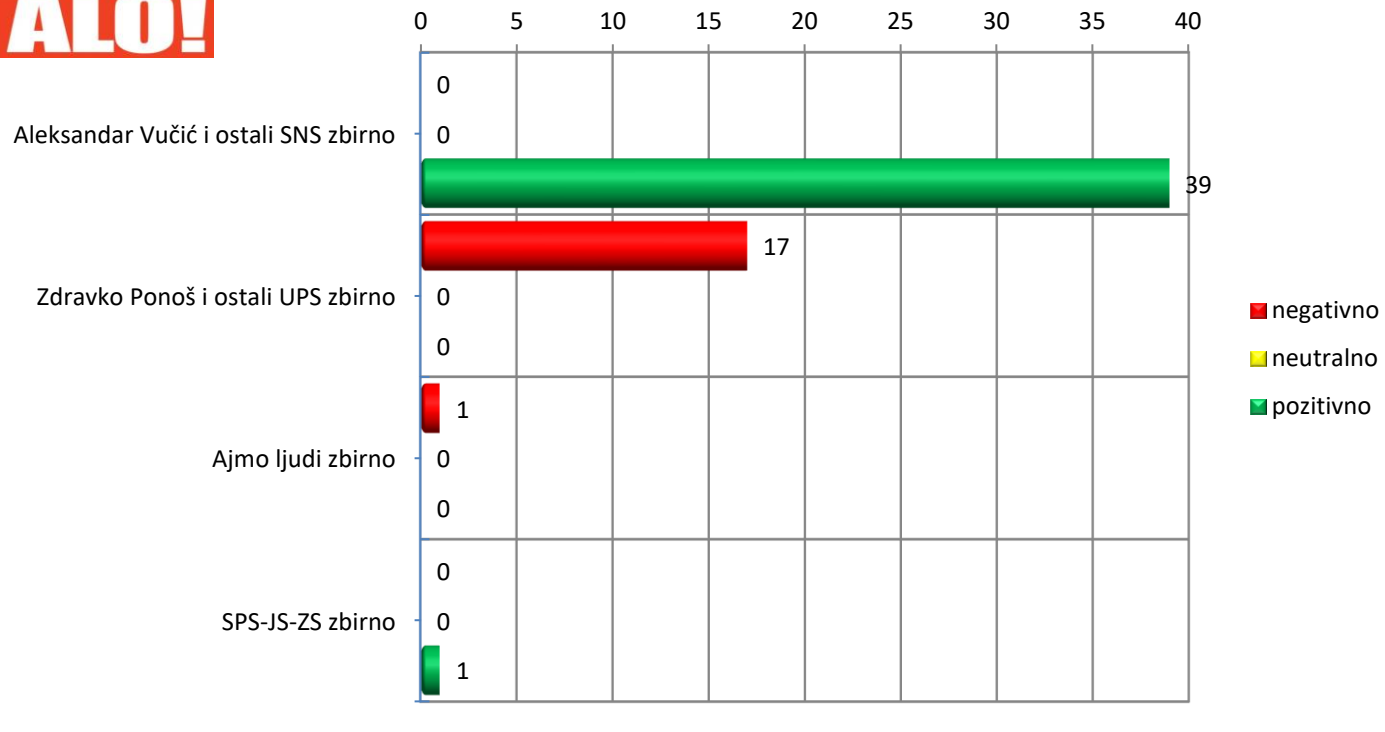

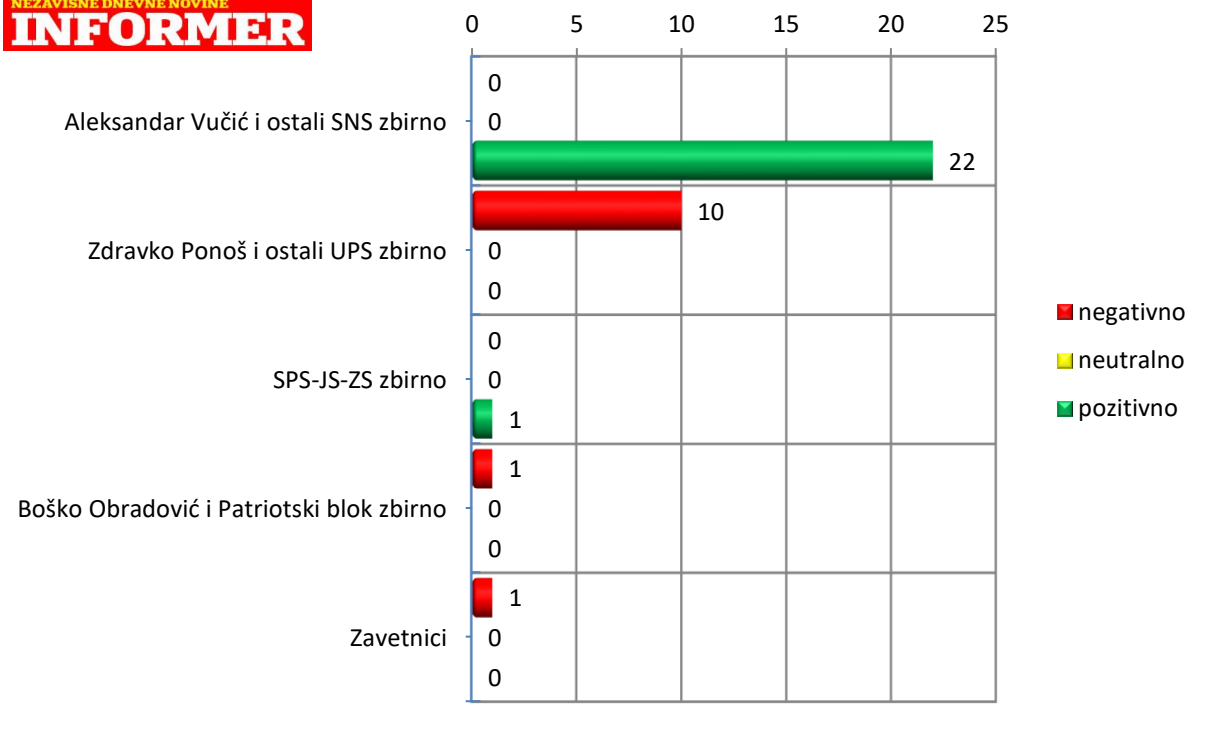

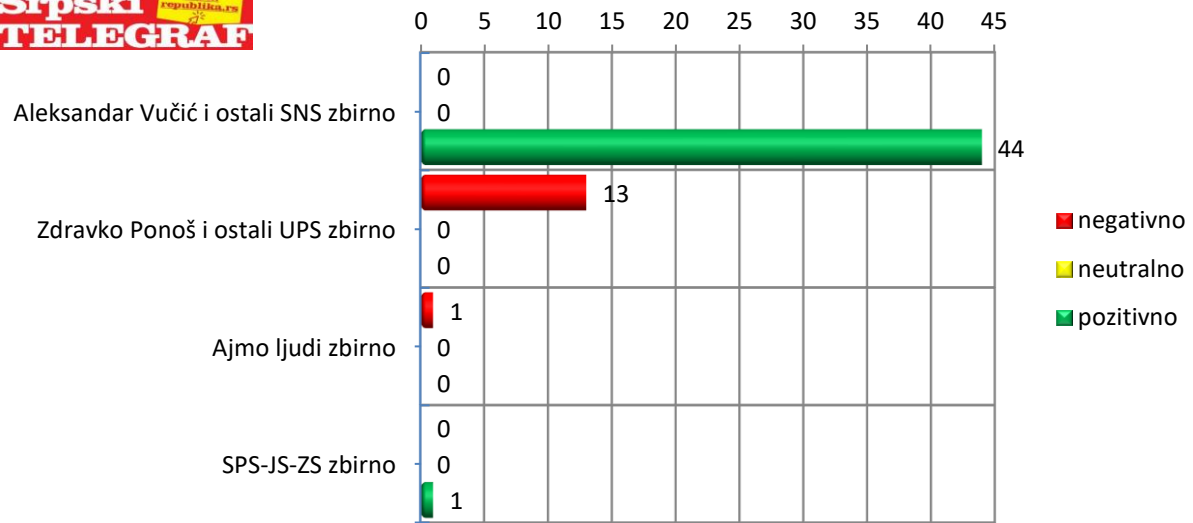

ALO!

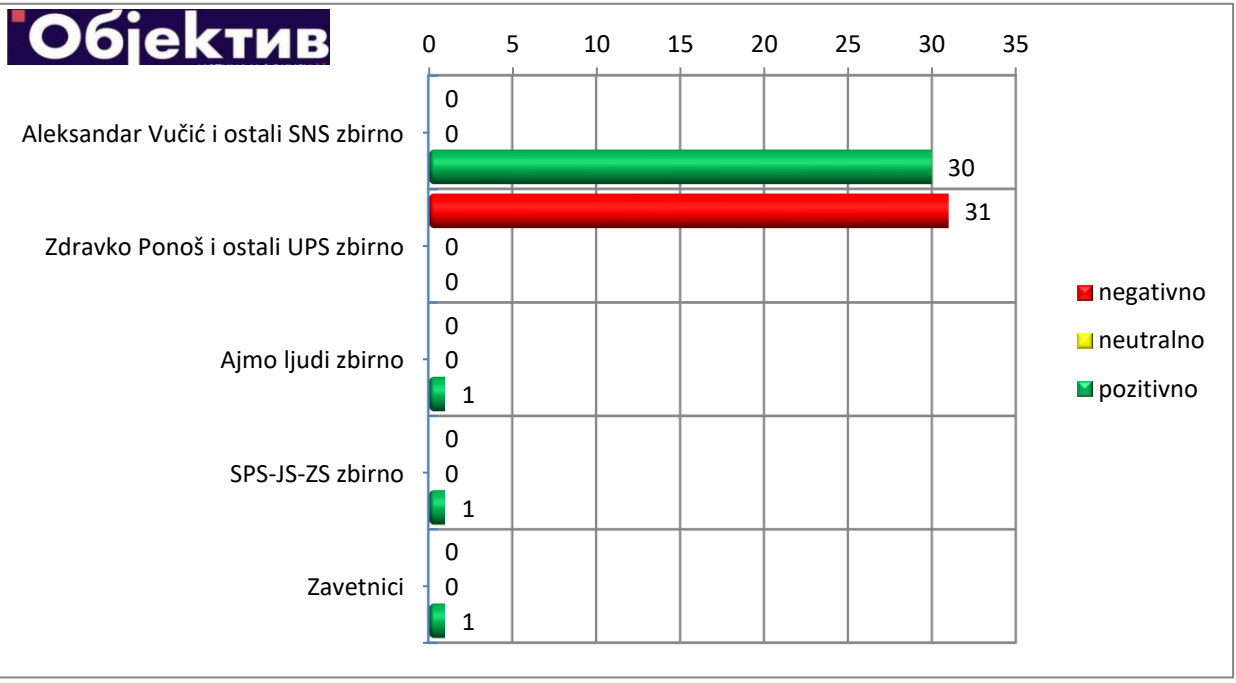

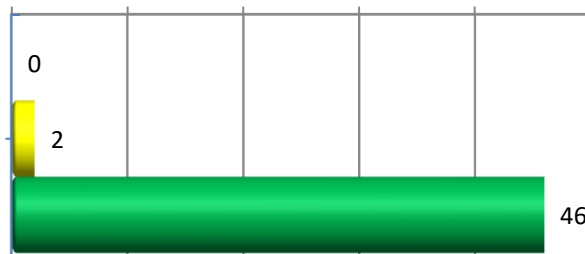

Објектив

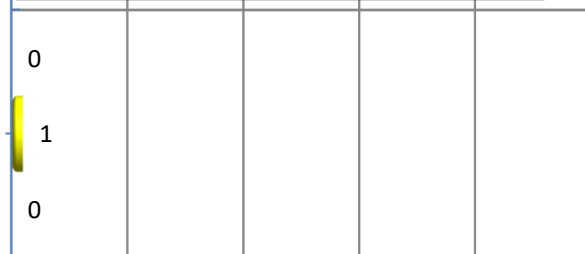
0 10 20 30 40 50

Aleksandar Vučić i ostali SNS zbirno

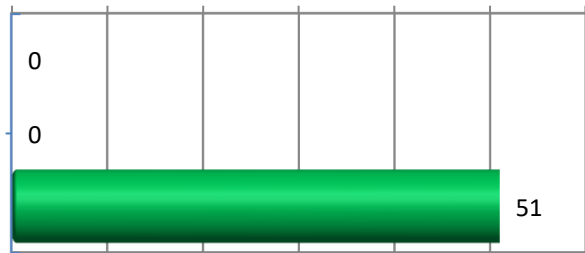
■ negativno
■ neutralno
■ pozitivno

SPS-JS-ZS zbirno

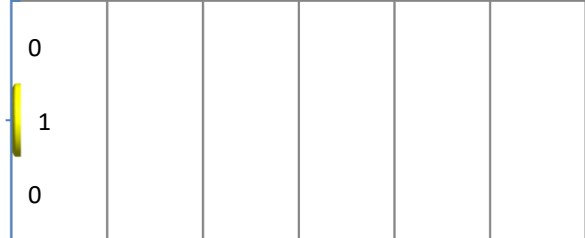
0 10 20 30 40 50 60

Aleksandar Vučić i ostali SNS zbirno

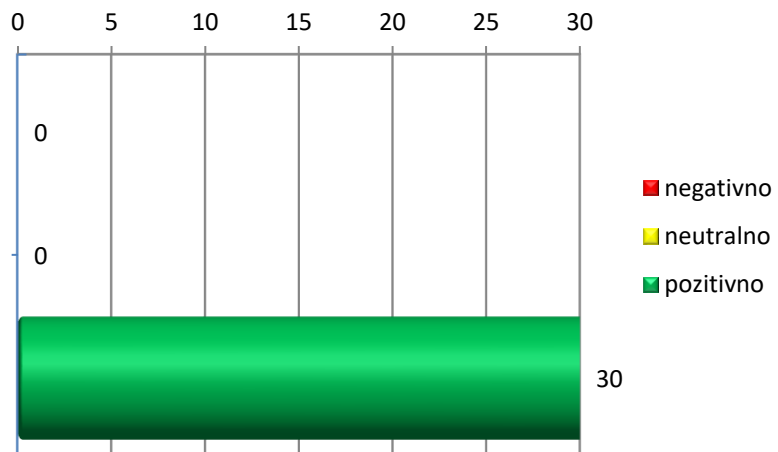
■ negativno
■ neutralno
■ pozitivno

SPS-JS-ZS zbirno

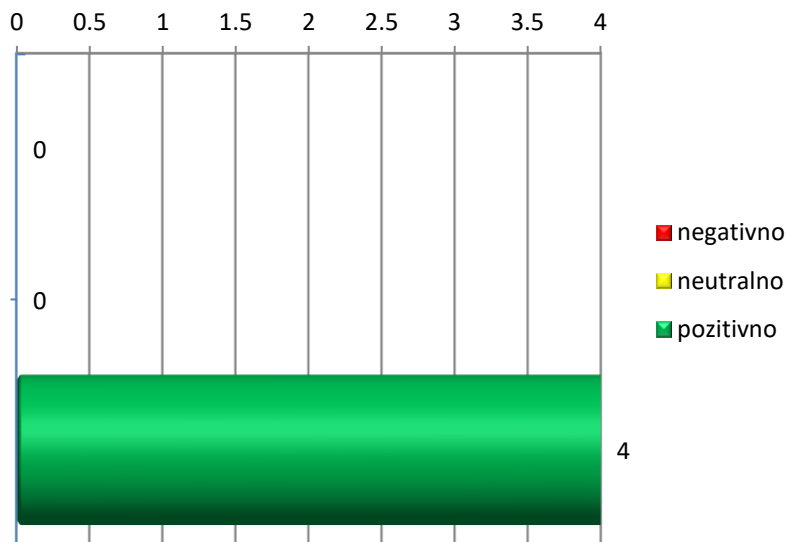
ВЕСТИ

Aleksandar Vučić i ostali SNS zbirno

СПОРТСКИ ЖУРНАЛ

Aleksandar Vučić i ostali SNS zbirno

Funkcionerska kampanja, aktivnosti funkcionera i izborni blokovi u centralnim informativnim emisijama

Posmatrači iz međunarodne misije za posmatranje izbora koju su činili predstavnici Evropskog parlamenta, OEBS-ove Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR), Parlamentarne skupštine OEBS-a, i Parlamentarne skupštine Saveta Evrope u zajedničkom preliminarnom nalazu²⁰ naveli su:

„Većina elektronskih medija uglavnom je predstavljala aktivnosti kampanja u redovnim informativnim emisijama, kroz kratke klipove koje su direktno proizveli izborni učesnici, bez ikakvog uređivačkog doprinosa. Uticajni privatni mediji sa nacionalnom pokrivenošću (naročito TV B92 i RTV Pink) usmerili su vesti na državne zvaničnike koji su često promovisali vladine projekte u periodu kampanje, a mnogi od njih bili su i kandidati. Među informativnim emisijama koje su praćene na kablovskim TV mrežama, većina je pružala uglavnom pozitivno i neutralno izveštavanje o izbornim učesnicima i vlastima, pri čemu su TV Vesti uglavnom odražavale provladinu uređivačku politiku dok je TV Nova S predstavila vlast sa nešto većim stepenom kritike. Većina novina je otvoreno promovisala vlast, dok su dve od deset štampanih medija, koje je pratila ODIHR posmatračka misija, kritički o njoj izveštavale“.

Nalazi TS

U monitoringu su posmatrane večernje informativne emisije na pet TV stanica: RTS 1 (Dnevnik u 19.30), N1 (Dnevnik u 19), Prva TV (Vesti u 18), Studio B (Vesti u 21) i Pink (Nacionalni dnevnik u 18.30). Posmatrana su tri dana tokom izborne kampanje, od toga jedan u periodu kada je Zakonom o elektronskim medijima TV stanicama zabranjeno da izveštavaju o pojedinim aktivnostima državnih funkcionera koji su kandidati na izborima za predsednika, narodne poslanike i lokalne odbornike - subota, 19. mart, četvrtak 24. mart i utorak 29. mart.

Svih pet posmatranih TV stanica imale su izborni blok u okviru centralnih informativnih emisija prvog dana posmatranja, pri čemu je TV N1 emitovao nakon vremenske prognoze i bloka reklama. Reč je o priložima koje su izborne liste same dostavile i istog su sadržaja na svim televizijama. TV N1 u posmatranim emisijama (ni neposredno nakon njih) 24. i 29. marta nije imala izborni blok.

Državni funkcioneri pojavljivali su se u 30% do 75% priloga u 10 posmatranih emisija 19. i 24. marta, dok je 29. marta primetno manji procenat (što se vidi i iz detaljnije analize u nastavku) na pojedinim TV stanicama (RTS, Prva, N1).

Na svim televizijama, događaj kome je tog dana prisustvovao predsednik Srbije Aleksandar Vučić, bio je glavna vest dana i emitovan je među prvim priložima u centralnim informativnim emisijama, sa tonskim izjavama. TV Pink je, u okviru vesti, od tri posmatrana datuma, dva puta posebno emitovao ekstenzivne priloge o Aleksandru Vučiću (19. marta posle uvodnog priloga od 6:50 minuta, pri kraju vesti je emitovan prilog od 27 minuta, a 24. marta posle tri uvodna priloga u kojima se pojavljuje, u centralnom delu dnevnika emitovan je intervju sa njim od 9:20 minuta).

---

²⁰ <https://www.osce.org/files/f/documents/d/0/515180.pdf>

Takođe, TV Pink je emitovao promotivne priloge o investicijama, gradilištima u kojima su pojedini funkcioneri objašnjavali koliko je urađeno na razvoju i izgradnji.

N1 je jedina imala priloge koji se odnose kritički prema vlasti – negodovanje opozicionara zbog pritisaka, protesti ekoloških aktivista.

U posmatranim danima funkcioneri su imali sledeće aktivnosti:

19. mart:

Aktivnosti koje su se pojavile u vestima:

Aleksandar Vučić na otvaranju deonice nove pruge Beograd – Novi Sad i na promotivnoj vožnji sa predsednikom Vlade Mađarske Viktorom Orbanom i predsednicom Vlade Srbije Anom Brnabić.

Ministar građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture Tomislav Momirović i vršilac dužnosti generalnog direktora „Koridora Srbije“ Aleksandar Antić sa potpredsednikom kineske kompanije „China Road and Bridge Corporation“ Džang Sjaojuanom potpisali ugovor o izgradnji obilaznice oko Novog Sada. Prisustvovali predsednica Vlade Srbije Ana Brnabić i gradonačelnik Novog Sada Miloš Vučević.

Ministar unutrašnjih poslova Aleksandar Vulin prisustvovao kontroli saobraćaja korišćenjem helikoptera.

Zlatibor Lončar sastao se sa studentima medicinskih fakulteta u Srbiji, povodom Nacionalnog dana borbe protiv karcinoma dojke.

Darija Kisić Tepavčević otvorila manifestaciju „Ko se lepo nosi, taj se i ponosi“, na kojoj su žene iz Srema, Banata i Bačke predstavile doprinos očuvanju tradicije.

Goran Vesić izdao saopštenje da je Grad Beograd doneo odluku da se svim licima koja su se prijavila 15. marta za polaganje ispita o poznavanju grada za taksiste omogući da do kraja meseca polažu ispit u organizaciji Grada Beograda.

Aktivnosti o kojima nije bilo vesti u posmatranim informativnim emisijama:

Vanja Udovičić obišao škole i klubove u Zrenjaninu, Sečnju i Kovačici i poklanjao sportske rekvizite.

24. mart:

Aktivnosti koje su se pojavile u vestima:

Aleksandar Vučić prisustvovao ceremoniji svečanog otkrivanja spomenika potpukovniku Veljku Radenoviću u Kruševcu.

Aleksandar Vučić prisustvovao obeležavanju Dana sećanja na stradale u NATO agresiji u Kraljevu.

Aleksandar Vučić u video snimku na Instagramu optužio Aljbina Kurtija da je pogazio Briselski sporazum.

Ivica Dačić položio cveće na spomen-obeležje "Glasnik sa Straževice" povodom obeležavanja 23. godišnjice početka NATO agresije na SRJ.

Ana Brnabić u saopštenju optužila Aljbina Kurtija da podriva mir, krši međunarodne sporazume i uskraćuje osnovna ljudska prava Srbima na Kosovu.

Branko Ružić i Irena Vujović uručili plaketu školi u Velikom Šiljegovcu za osvojeno prvo mesto na takmičenju učeničkih projekata iz oblasti ekologije

Goran Vesić sastao se sa predstavnicima građana iz Bloka 37 na Novom Beogradu.

Goran Vesić prisustvovao predstavljanju projekta „Digitalni muzej grada Beograda”.

Aktivnosti o kojima nije bilo vesti u posmatranim informativnim emisijama:

Ivica Dačić primio novog ambasadora Republike Koreje u Srbiji Li Đeunga.

Zorana Mihajlović sastala se sa predstavnicima konzorcijuma kompanija koje izvode radove na izgradnji gasne interkonekcije Srbija-Bugarska

Zorana Mihajlović saopštila da novi menadžment EPS-a ima punu podršku.

Nebojša Stefanović položio venac na spomen-obeležje.

Aleksandar Vulin položio venac na spomen-obeležje.

Aleksandar Vulin izdao saopštenje o Aljbinu Kurtiju.

Aleksandar Vulin izdao saopštenje o slučaju koji je razrešila policija.

Goran Vesić prisustvovao naučnom skupu „Dubrovnik i Beograd nekad i sad”.

Predsednik opštine Zemun Gavriilo Kovačević položio venac na spomen obeležje.

Predsednik opštine Obrenovac Miroslav Čučković položio venac na spomen obeležje.

Predsednik opštine Obrenovac Miroslav Čučković na otvaranju izložbe "Obrenovac u danima bombardovanja”.

Predsednik opštine Obrenovac Miroslav Čučković na promociji turističke ponude Obrenovca.

29. mart:

Aktivnosti koje su se pojavile u vestima:

Aleksandar Vučić sastao se sa ministrom odbrane Italije.

Nebojša Stefanović sastao se sa ministrom odbrane Italije.

Aleksandar Vulin izdao saopštenje o akciji policije.

Goran Vesić prisustvovao radovima na uklanjanju deponije u naselju Železnik.

Goran Vesić saopštio da će Beograd nastaviti da podržava Beogradski festival piva.

Goran Vesić saopštio da je Grad Beograd raspisao tender za projektovanje i izgradnju sportskih kompleksa u Altini, Lazarevcu, Grockoj i Borči.

Aktivnosti o kojima nije bilo vesti u posmatranim informativnim emisijama:

Nebojša Stefanović uputio telegram saučešća povodom smrti policajca.

Aleksandar Vulin i Darija Kisić Tepavčević u Subotici na predstavljanju detektora dima u domaćinstvu jedne građanke.

Aleksandru Vulinu u novoj Vatrogasno-spasilačkoj stanici u Novom Beogradu na predstavljanju tri prototipa vatrogasnih vozila.

Goran Vesić najavio početak bokserskog turnira „Beogradski pobednik memorijal Branko Pešić”.

Predsednik opštine Zemun Gavriilo Kovačević priredio prijem za delegaciju Udruženja veterana rata milicije i vojske RSK 1990-1995.

Predsednik opštine Obrenovac Miroslav Čučković obišao radove na asfaltiranju ulica.

Pregled glavnih informativnih emisija pet televizija za datume: 19. mart, 24. mart i 29. mart

Pregled po TV stanicama – zbirno

Prilozi o aktivnostima predsednika Srbije i ujedno predsednika SNS-a, čije ime nosi lista okupljena oko naprednjaka, Aleksandar Vučića trajali su 6056 sekundi (1h 40min 56s) u dnevnicima pet posmatranih TV stanica u tri dana izborne kampanje – 19., 24. i 29. marta.

Ako se na to doda 2.744 sekunde o aktivnostima republičkih i gradskih funkcionera iz partija sa liste "Aleksandar Vučić – Zajedno možemo sve" dobija se zbir od 8800 sekundi (2h 26 min 4 s). To je više nego što su u izbornom bloku dobile sve liste zajedno (7315 s), uključujući i listu SPS-JS-ZS iz vladajuće koalicije.

Reč je ipak o manjoj nesrazmeri nego prilikom prethodnih izbora 2020. godine (koji je deo opozicionih stranaka bojkotovao), kada su Vučić, funkcioneri SNS-a i lista SNS dobili 19.489 sekundi, što je bilo četiri puta više od vremena koje su sve ostale liste (njih 20) dobile zajedno (4.898, uključujući i priloge o aktivnosti državnih funkcionera iz SPS-a).

Tri manjinske liste (Savez vojvođanskih Mađara, Alternativa za promene i Koalicija Albanaca doline) nisu bile predstavljene u izbornim blokovima u posmatranim danima.

RTS i TV Prva imale su uglavnom uravnoteženo raspoređen prostor za izborne liste u izbornim blokovima, dok N1 u dva od tri posmatrana dana nije imao izborni blok. Na TV Pink i Studiju B lista Aleksandra Vučića je dobila veći prostor, više priloga, pogotovo tonskih priloga, sa izjavama stranačkih predstavnika.

Svi zbirno 19. marta, 24. marta i 29. marta	ukupno sekundi	izjava sekundi	broj priloga
Aleksandar Vučić, predsednik Srbije	6056	3156	41
Rep. funkcioneri, partije sa liste Aleksandar Vučić	1694	799	18
Gradski funkcioneri, partije sa liste A. Vučić	1050	348	9
Republički funkcioneri iz SPS-a	443	89	3
Gradski funkcioneri iz SPS-a	0	0	0
Izborni blokovi zbirno			
(stranke, odnosno liste i kandidati za predsednike tih stranaka i koalicija)			
Aleksandar Vučić – Zajedno možemo sve	2605	1687	54
Lista SPS-JS-ZS	650	451	19

Srpska radikalna lista	730	512	17
Savez vojvođanskih Mađara	0	0	0
Ujedinjeni za pobjedu Srbije	626	346	17
NADA za Srbiju	1022	632	27
Patriotski blok	873	646	31
Muftijin amanet	356	200	9
Moramo	865	618	28
Suverenisti	711	515	23
Zajedno za Vojvodinu	285	210	9
SDA Sandžaka	183	144	7
Zavetnici	354	260	12
Ajmo, ljudi	498	252	9
Romska partija	68	42	4
Alternativa za promene	0	0	0
Koalicija Albanaca doline	0	0	0
Nestale bebe	37	28	2
Ruski manjinski savez	57	39	3
Miša Vacić	319	227	10

Pregled glavnih informativnih emisija pet televizija za 19. mart

Sve televizije su **19. marta** izvestile o otvaranju rekonstruisane pruge Beograd – Novi Sad i promotivnoj vožnji vozom u kojem su bili Aleksandar Vučić i Viktora Orbana. To je bila prva vest u centralnim informativnim emisijama svih TV stanica izuzev TV N1, na kojoj je prvenstvo dato novostima o ratu u Ukrajini. Prilog o otvaranju pruge trajao je između 4:21 (TV Prva) i 7:30 (Studio B). Pink je, pored uvodnog priloga od 6:50 imao i dužu verziju u sredini vesti od 27:30 minuta. N1 je imala prilog o tome da je Aleksandar Vučić odbio poziv te televizije za TV duel sa Zdravkom Ponošem. Ovaj prilog nije ušao u zbir u tabelu jer nije reč o aktivnostima Vučića kao predsednika, niti je reč o izbornom bloku. Polovina priloga o otvaranju pruge na TV N1 (ukupnog trajanja 415 sekundi) bila je posvećena izgradnji, problemima, kašnjenju, tajnosti ugovora i ceni pruge. U tabeli je stoga dato trajanje prvog dela priloga. U vestima je bio i prilog o ekološkom protestu građana u kojem je i izjava Biljane Stojković i Aleksandra Jovanovića Ćute iz koalicije Moramo. Taj prilog (tonske izjave od 18 i 13 sekundi) nije u zbiru u tabeli jer nije bio u izbornom bloku.

U izbornim blokovima bili su prilozi o predsedničkim kandidatima i listama za parlamentarne izbore, a na TV Prva i N1 i za beogradske izbore. Ni u jednom izbornom bloku 19. marta nije bilo priloga izbornih lista SVM, Romske partije, Alternative za promene, Koalicije Albanaca doline, grupe građana Nestale bebe i Ruskog manjinskog saveza. Lista Moramo je imala najviše tonskih priloga u izbornim blokovima – 13, ali je trajanje priloga o kandidatu i listama Aleksandra Vučića bilo znatno veće (ukupno 527 sekundi u poređenju sa 402, trajanje 12 tonova 418 u poređenju sa 292)

19. mart	RTS			N1			Prva			Pink			Studio B		
	izjava sekundi	br. tonskih priloga	ukupno sekundi	izjava sekundi	br. tonskih priloga	ukupno sekundi	izjava sekundi	br. tonskih priloga	ukupno sekundi	izjava sekundi	br. tonskih priloga	ukupno sekundi	izjava sekundi	br. tonskih priloga	
Aleksandar Vučić, predsednik Srbije	255	58	1	208	61	4	261	105	4	1865	921	15	478	194	4
Republički funkcioneri, partije sa liste A. Vučić	45	21	1	0	0	0	40	0	0	330	125	5	575	148	5

Gradski funkcioneri, partije sa liste A. Vučić	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Republički funkcioneri iz SPS-a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gradski funkcioneri iz SPS-a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Izborni blok															
Aleksandar Vučić – Zajedno možemo sve	51	39	2	60	60	2	141	95	3	78	57	2	197	168	3
Lista SPS-JS-ZS	25	23	1	51	51	2	68	52	2	26	16	1	83	52	2
Srpska radikalna lista	25	23	1	25	25	1	67	31	1	40	16	1	67	37	1
Ujedinjeni za pobjedu Srbije	43	28	2	0	0	0	68	27	1	25	0	0	0	0	0
NADA za Srbiju	56	45	2	58	58	2	82	58	2	47	31	2	118	76	3
Patriotski blok	55	37	2	41	41	2	111	88	3	45	29	2	82	57	2
Muftijin amanet	25	17	1	0	0	0	28	0	0	32	19	1	0	0	0
Moramo	41	34	2	74	74	3	114	63	3	46	30	2	127	91	3
Suverenisti	41	34	2	35	35	1	112	75	3	24	15	1	109	66	3

Zajedno za Vojvodinu	16	15	1	0	0	0	36	23	1	0	0	0	0	0	0
SDA Sandžaka	0	0	0	0	0	0	40	30	1	21	17	1	0	0	0
Zavetnici	24	20	1	25	25	1	41	25	1	27	18	1	0	0	0
Ajmo, ljudi	16	12	1	26	26	1	74	0	0	25	14	1	22	0	0
Miša Vacić	28	21	1	29	29	1	38	30	1	31	16	1	0	0	0

Pregled glavnih informativnih emisija pet televizija za 24. mart

Glavne vesti 24. marta bila su u vezi sa godišnjicom početka bombardovanja, o suspenziji sudije srpske nacionalnosti na Kosovu i o ratu u Ukrajini (TV N1). TV Pink je imala u vestima intervju sa Vučićem u trajanju od 9:20 minuta. Na Studiju B je centralna informativna emisija kasnila jer je trajao prenos manifestacije iz Kraljeva na kojoj je govorio Vučić, tako da je praktično dobio 1005 sekundi uživo, u terminu vesti. Ovo dodatno vreme nije uračunato u tabelu niti u ukupan zbir.

24. mart	RTS			N1			Prva			Pink			Studio B		
		izjava sekundi	br. tonskih priloga	ukupno sekundi	izjava sekundi	br. tonskih priloga	ukupno sekundi	izjava sekundi	br. tonskih priloga	ukupno sekundi	izjava sekundi	br. tonskih priloga	ukupno sekundi	izjava sekundi	br. tonskih priloga
Aleksandar Vučić, predsednik Srbije	342	82	2	140	124	2	328	146	2	835	670	3	1103	795	4
Republički funkcioneri, partije sa liste A. Vučić	315	75	2	25	15	1	0	0	0	0	0	0	59	50	1
Gradski funkcioneri, partije sa liste A. Vučić	0	0	0	0	0	0	90	25	1	0	0	0	537	212	4
Republički funkcioneri iz SPS-a	0	0	0	20	0	0	0	0	0	252	49	2	136	40	1

Gradski funkcioneri iz SPS-a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Izborni blok															
Aleksandar Vučić – Zajedno možemo sve	50	42	3	0	0	0	152	102	6	82	66	5	242	198	6
Lista SPS-JS-ZS	28	25	1	0	0	0	80	43	2	32	22	1	33	27	1
Srpska radikalna lista	30	25	1	0	0	0	81	61	2	25	20	1	102	83	2
Ujedinjeni za pobjedu Srbije	56	48	2	0	0	0	109	69	3	23	14	1	37	20	1
NADA za Srbiju	57	49	2	0	0	0	73	50	2	51	32	2	134	71	3
Patriotski blok	47	40	2	0	0	0	131	93	3	51	34	2	135	87	3
Muftijin amanet	33	29	1	0	0	0	48	32	1	22	16	1	54	37	1
Moramo	54	43	2	0	0	0	104	71	3	46	30	2	30	20	1
Suverenisti	51	43	2	0	0	0	104	74	3	46	33	2	30	17	1
Zajedno za Vojvodinu	17	13	1	0	0	0	30	20	1	27	17	1	0	0	0
SDA Sandžaka	27	23	1	0	0	0	34	18	1	25	18	1	0	0	0
Zavetnici	28	25	1	0	0	0	40	28	1	24	17	1	0	0	0

Ajmo, ljudi	29	25	1	0	0	0	45	35	1	27	0	0	62	40	1
Romska partija	20	15	1	0	0	0	0	0	0	20	12	1	0	0	0
Nestale bebe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17	13	1	0	0	0
Ruski manjinski savez	30	25	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Miša Vacić	24	20	1	0	0	0	40	25	1	37	23	1	0	0	0

Pregled glavnih informativnih emisija pet televizija za 29. mart

Vesti dana na televizijama 29. marta za dve TV stanice izrazito naklonjene listi Aleksandra Vučića bile su njegove protokolarne aktivnosti (sastanak sa italijanskim ministrom odbrane), za RTS rat u Ukrajini, za TV Prva crna hronika, a za N1 navodi sagovornika Krika o ubistvu Olivera Ivanovića. N1 ponovo nije imala izborni blok, ali je imala vest o aktivnosti UPS (o kojoj su podaci o trajanju uneti u tabelu namenjenu izbornom bloku), vest o "fantomskim pozivima za glasanje) sa izjavama opozicije i ministarke i dve negativno intonirana priloga o funkcionerima SNS i sa liste SNS (gradonačelnica Niša i o stranačkim prostorijama Pokreta socijalista). Takođe, u prilogu o saznanjima o tome ko je ubio Olivera Ivanovića date su izjave (aktuelne i od ranije) više funkcionera vlasti i opozicije, ali te četiri vesti nisu unete u tabelu. TV Pink je u izbornom bloku imala negativno intoniran prilog o kandidatu UPS za gradonačelnika Beograda, navodeći u uvodu da je reč o "još jednoj skandaloznoj izjavi" i da je nazvao aktiviste SNS nacistima. TV Studio B je imala tri priloga u vestima o aktivnostima Gorana Vesića, od toga jedan u sportskoj rubrici. Aleksandar Vučić se pojavio u priložima u vestima na dva TV stanice, ali bez tonskih snimaka. U izbornom bloku Studija B bilo je osam priloga (ukupnog trajanja gotovo 20 minuta, skoro dvostruko više od svih ostalih u zbiru) o aktivnostima Vučića i stranačkih funkcionera SNS i partija sa liste SNS, kao i jedan prilog – izjava ministarke iz SNS o biračkom spisku (koji nije računat kao prostor posvećen funkcionerima sa liste A. Vučić). Dodatno, prilog o aktivnostima liste Muftijin amanet bio je zapravo o podršci Aleksandru Vučiću.

29. mart	RTS			N1			Prva			Pink			Studio B		
		izjava sekundi	br. tonskih priloga	ukupno sekundi	izjava sekundi	br. tonskih priloga	ukupno sekundi	izjava sekundi	br. tonskih priloga	ukupno sekundi	izjava sekundi	br. tonskih priloga	ukupno sekundi	izjava sekundi	br. tonskih priloga
Aleksandar Vučić, predsednik Srbije	0	0	0	0	0	0	0	0	0	95	0	0	146	0	0

Republički funkcioneri, partije sa liste A. Vučić	105	0	0	0	0	0	0	0	0	225	50	2	135	26	1
Gradski funkcioneri, partije sa liste A. Vučić	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	423	111	4
Republički funkcioneri iz SPS-a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	35	0	0	0	0	0
Gradski funkcioneri iz SPS-a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Izborni blok															
Aleksandar Vučić – Zajedno možemo sve	53	43	2	0	0	0	106	71	3	107	95	3	1186	651	14
Lista SPS-JS-ZS	26	20	1	0	0	0	75	49	2	27	15	1	96	56	2
Srpska radikalna lista	23	18	1	0	0	0	80	55	2	22	18	1	143	100	2
Ujedinjeni za pobjedu Srbije	57	48	2	84	48	2	61	20	1	20	14	1	39	20	1
NADA za Srbiju	45	37	2	0	0	0	35	25	1	66	45	2	80	51	2
Patriotski blok	40	32	3	0	0	0	54	30	3	50	38	3	56	30	1
Muftijin amanet	24	18	1	0	0	0	30	15	1	28	18	1	42	0	0
Moramo	62	52	2	0	0	0	74	45	2	48	35	2	45	30	1

Suverenisti	60	50	2	0	0	0	38	28	1	61	45	2	0	0	0
Zajedno za Vojvodinu	24	20	1	0	0	0	23	20	1	30	20	1	82	62	1
SDA Sandžaka	14	10	1	0	0	0	22	18	1	0	0	0	0	0	0
Zavetnici	45	35	2	0	0	0	45	27	1	60	40	2	0	0	0
Ajmo, ljudi	24	22	1	0	0	0	72	34	1	20	12	1	60	32	1
Romska partija	8	5	1	0	0	0	0	0	0	20	10	1	0	0	0
Nestale bebe	20	15	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ruski manjinski savez	17	12	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Miša Vacić	25	20	1	0	0	0	0	0	0	30	20	1	37	23	1

Preporuke

Problemi u propisima koji zahtevaju rešenje

- I pored brojnih loših iskustava i empirijski dokazanog korišćenja javnih funkcija radi dodatne promocije političkog subjekta, kroz navodne redovne aktivnosti javnih funkcionera, ova oblast nije precizirana zakonom, postavljanjem dodatnih pravila u Zakonu o sprečavanju korupcije. Rešenja iz decembra 2021. godine, propisana Zakonom o elektronskim medijima nedovoljna su za celovito regulisanje ovog problema. Uređenje ove oblasti je od izuzetnog značaja i sa stanovišta finansiranja izborne kampanje, zato što se kroz promotivne aktivnosti javnih funkcionera u praksi obezbeđuje dodatno predstavljanje njihovih političkih subjekata u informativnom programu medija, čime se smanjuje potreba tih političkih subjekata za plaćanjem promotivnih oglasa, a politički subjekti kojima ne stoji na raspolaganju ova mogućnost se stavljaju u neravnotežan položaj.
- Slično tome, postoji potreba za dopunom i preciziranjem pravila o postupanju državnih organa i drugih organa javne vlasti u doba izborne kampanje, kako bi se smanjio prostor za moguće zloupotrebe javnih resursa za svrhu političke promocije;
- Potrebne su dopune u zakonima koji uređuju rad medija i oglašavanje, kako bi se smanjile mogućnosti da se kroz finansiranje medijskih programa zaobilazno plaća pohvalno izveštavanje o radu nosilaca javnih funkcija i kako bi se smanjile mogućnosti da se kroz nepotrebno oglašavanje i sponzorstva od organa vlasti kupuje podrška medija;
- Potrebno je uvesti posebna pravila u vezi sa političkim oglašavanjem, jer se u praksi pokazalo da opšta pravila o oglašavanju nisu u potpunosti primerena za ovu vrstu oglasa;

Predlozi za rešavanje problema u vezi sa informisanjem građana

1.1. Za problem nepostojanja predizbornih programa:

- 1) Utvrđivanje zakonske obaveze objavljivanja predizbornih programa;
- 2) Preciziranje obaveza medija u vezi sa praćenjem izborne kampanje i razmatranjem predizbornih programa.

Bez izmena i dopuna zakona su moguća manja unapređenja u praksi, pre svega tako što bi Pravilnikom REM mediji prilikom predstavljanja učesnika na izborima bili obavezani da obaveste građane da li je politički subjekt uopšte objavio program, tako što bi na javnim servisima bile organizovane diskusije po pojedinim pitanjima koja se navode u predizbornim programima više učesnika i slično.

1.2. Za problem medijskog informisanja o aktivnostima organa vlasti i javnih funkcionera:

- 1) Dopuna Zakona o sprečavanju korupcije u delu koji se odnosi na razdvajanje javne i političke funkcije, na osnovu predloga koji je TS dala tokom javne rasprave i skupštinske debate. To uključuje zabranu učešća politički izabраних javnih funkcionera (predsednik Republike, ministri i državni sekretari, predsednik Vlade, narodni poslanici, poslanici i odbornice, gradonačelnici, pokrajinski sekretari itd.) na promotivnim skupovima, posetama, konferencijama koje organizuju organi vlasti tokom izborne kampanje, kao i drugim događajima namenjenim medijskoj promociji, osim kada je jasno naznačeno da je reč o aktivnosti koju sprovodi politički subjekt koji učestvuje na izborima;
- 2) Uređivanje pojedinih aktivnosti organa vlasti i javnih funkcionera generalno, kako bi se smanjio prostor za diskreciono odlučivanje od slučaja do slučaja (npr. uvođenje pravila u kojim slučajevima ministar mora da prisustvuje svečanom otvaranju nekog objekta u čijoj izgradnji je učestvovalo ministarstvo –po vrednosti ili vrsti);
- 3) Preciziranje pravila o odnosu organa vlasti i medija–potpuna zabrana, delimična zabrana (u doba izborne kampanje) ili jasna pravila o tome kada i na koji način organi vlasti mogu pokrivati troškove medijskog praćenja njihovih aktivnosti;
- 4) Preciziranje pravila o obaveštavanju javnosti o radu organa vlasti i javnih funkcionera –koje se informacije moraju objaviti na veb-sajtovima, u kojim slučajevima se obavezno ili po pravilu izdaju saopštenja i sazivaju konferencije za štampu i slično;
- 5) Preciziranje pravila o postupanju funkcionera kada u zvaničnim prilikama dobiju pitanje koje se odnosi na njihove političke stranke;
- 6) Preciziranje i praćenje primene pravila o finansiranju medija ili medijskih programa kada je to finansiranje namenjeno praćenju rada organa vlasti, kako se na ovaj način ne bi finansiralo pohvalno izveštavanje o aktivnostima javnih funkcionera koji dodeljuju ta sredstva;
- 7) Detaljnije uređivanje planiranja aktivnosti organa vlasti, u skladu sa usvojenim strateškim aktima, kako bi se smanjio prostor za diskreciju i „tempiranje“ promotivnih aktivnosti u doba izborne kampanje;

- 8) Postavljanje ograničenja ili dodatnih mehanizama odobravanja i provere za preuzimanje novih obaveza, oprost dugova, odricanje od javne imovine, kao i za javne rashode u periodu izborne kampanje;
- 9) Detaljnije i sveobuhvatnije uređivanje pitanja javnog i političkog oglašavanja;
- 10) Zakonsko preciziranje ovlašćenja Vlade i drugih organa vlasti kada su u „tehničkom mandatu“, u cilju da se ona svede na obavljanje neodložnih poslova;
- 11) Preciziranje dužnosti pojedinih organa u vezi sa praćenjem poštovanja pravila koja imaju za cilj da spreče „funkcionersku kampanju“ i druge vidove zloupotrebe javnih resursa za potrebe kampanje.

Donošenje i primena „prelaznih rešenja“ do potpunog uređenja ove materije kroz izmene i dopune zakona:

- 1) Formiranje Nadzornog odbora znatno pre izbora, uz široku saglasnost oko nezavisnosti i stručnosti članova, i angažovanje ovog tela na sprečavanju zloupotrebe javnih resursa;
- 2) Donošenje obavezujućih pravila ili preporuka REM o načinu izveštavanja medija o aktivnostima javnih funkcionera tokom kampanje (npr. bez video pokrivanja i audio snimka govora funkcionera);
- 3) Monitoring aktivnosti javnih funkcionera u kampanji od strane Agencije za sprečavanje korupcije;
- 4) Praćenje preuzimanja finansijskih obaveza od strane organa vlasti i povećanja javnih rashoda u toku izborne kampanje, koje bi vršio Fiskalni savet;
- 5) Revizija poslovanja korisnika budžeta u periodu izborne kampanje od strane Državne revizorske institucije;
- 6) Otvoreni poziv javnog tužilaštva za prijavljivanje zloupotreba javnih resursa u vezi sa izbornom kampanjom, davanja i primanja mita u vezi sa glasanjem i drugih povezanih krivičnih dela, stavljanje u izgled zaštite svedoka takvih događaja i istraživanje sumnji u postojanje ovih krivičnih dela i pre dobijanja krivičnih prijava.

Predlozi u vezi sa uređivanjem medijske promocije učesnika na izborima

1.3. Za emitovanje bez naknade prenosa ili snimaka skupova:

- 1) Zabrana emitovanja prenosa ili snimaka predizbornih skupova, sa naknadom ili bez naknade;

Bez izmena Zakona moguće je precizirati pravila tako da je emitovanje prenosa ili snimaka ovakvih skupova zabranjeno, usled faktične nemogućnosti da se omogući potpuno ravnopravan tretman svih učesnika u izbornoj kampanji.

1.4. Za problem uvećanja cena predizbornog oglašavanja:

- 1) Ispitati mogućnosti za rešavanje problema kroz zakonsko uređivanje ove materije, kao i usklađenosti poslovne politike medija koji imaju posebne cenovnike za ovaj vid oglašavanja sa postojećom regulativom;

- 2) Razmotriti izmene Zakona o finansiranju političkih aktivnosti u delu koji se odnosi na raspodelu sredstava iz javnih izvora za finansiranje kampanje, tako da sredstva koja se dodeljuju svim učesnicima izbora koji polože izbornu jemstvo budu dovoljna za određenu količinu oglašavanja, prema važećim cenovnicima medija.

1.5. Za problem plaćanja troškova oglašavanja nakon okončanja izborne kampanje:

- 1) Preciziranje Zakona o finansiranju političkih aktivnosti tako da se svi troškovi izborne kampanje moraju platiti do njenog okončanja. Lošije rešenje, ali bolje u odnosu na postojeće stanje bilo bi da se svi troškovi moraju platiti do podnošenja izveštaja o troškovima kampanje.

Bez izmena zakona, ukoliko postoji saglasnost političkih aktera za to, možda bi postojala mogućnost da se aktima REM precizira da „jednaki finansijski uslovi“ oglašavanja podrazumevaju obavezu PMU da ugovore plaćanje pruženih usluga unapred, do kraja kampanje, odnosno do isteka roka za podnošenje izveštaja.

1.6. Za problem prihvatanja odloženog plaćanja, isto kao u tački 1.3.

1.7. Za problem oglašavanja preko posrednika:

- 1) Izmena propisa tako da se oglašavanje u izbornoj kampanji može vršiti isključivo neposrednim ugovaranjem sa pružaocima medijskih usluga.

1.8. Za problem oglašavanja drugih subjekata u vezi sa izborima:

- 1) Preciziranje pravila tako da bi oglašavanje drugih lica (osim političkih subjekata) u vezi sa izborima bilo zabranjeno; kada se neka politička stranka, koalicija ili grupa građana koja je zastupljena u nekoj skupštini oglašava u vezi sa izborima, a na kraju ne podnese izbornu listu ili ta lista ne bude potvrđena, trebalo bi da bude u obavezi da u vezi sa tim troškovima podnese finansijski izveštaj.

1.9. Za problem oglašavanja državnih organa:

- 1) Utvrditi sveobuhvatna zakonska pravila o oglašavanju državnih organa, u okviru posebnog akta ili preciziranjem postojećih pravila u Zakonu o javnim nabavkama, Zakonu o oglašavanju i drugim propisima;
- 2) Bez izmene i donošenja pravila, problem se privremeno može rešiti uzdržavanjem državnih organa od bilo kakvog oglašavanja u vezi sa izborima, izrade i objavljivanja promotivnog materijala o rezultatima rada državnih organa, izuzev izrade izveštaja o radu, na osnovu zakonskih obaveza.

1.10. Za problem oglašavanja na internetu i društvenim mrežama:

- 1) Preciziranje pravila u vezi sa specifičnostima ove vrste medija i propisivanje nadležnosti REM, Nadzornog odbora ili drugog tela koje bi obezbedilo nezavisni nadzor.

1.11. Za problem nepotpunih pravila kada je reč o sadržini oglasnih poruka kod političkog oglašavanja:

- 1) Utvrđivanje pravila koja bi po svojoj sadržini bila primerena svrsi političkog oglašavanja, dopunom ili preciziranjem postojećih opštih pravila oglašavanja, naročito u vezi sa uporednim i obmanjujućim oglašavanjem.

1.12. Vršenje nadzora REM

- 1) Utvrđivanje obaveze da REM po službenoj dužnosti prati ispunjavanje svih obaveza emitera/PMU, uključujući i to da li je oglašavanje omogućeno pod istim finansijskim uslovima (cena, rokovi plaćanja, popusti);
- 2) Utvrđivanje obaveze REM da objavi podatke prikupljene od emitera/PMU koji mogu biti značajni podnosiocima pritužbi.

1.13. Odluke REM o pojedinačnim pitanjima:

- 1) Utvrđivanje kratkog roka (48 sati) za REM da ispita sumnje u moguća kršenja pravila i obaveze objavljivanja odluka o tim pitanjima, kao i obaveze da objavi sve primljene pritužbe bez navođenja imena podnosilaca, kada je reč o fizičkim licima;
- 2) Organizovanje stručne debate o ranijim odlukama REM, u cilju unapređenja prakse i potreba za izmenom propisa.

1.14. Monitoring medija od strane Agencije:

- 1) Utvrđivanje obaveze da Agencija za sprečavanje korupcije vrši samostalni monitoring medija za vreme trajanja izborne kampanje;
- 2) Uvođenje takve prakse i pre utvrđivanja obaveze, jer za to ne postoji pravna prepreka.

1.15. Objavljivanje podataka na sajtu Agencije:

- 1) Poboljšanje preglednosti i funkcionalnosti registra izveštaja o finansiranju kampanje i objavljivanje podataka u otvorenom formatu;
- 2) Preciziranje podzakonskog akta za izveštavanje o finansiranju kampanje, tako da se predvidi vidljivost svih bitnih podataka o oglašavanju u medijima.

Pojedini problemi iz prakse koja zahtevaju rešenje

Izborna kampanja, u smislu zakona koji uređuje njeno finansiranje, ograničena je na period od dana raspisivanja do dana održavanja izbora (odnosno početka predizborne tišine). S druge strane, mnoge aktivnosti koje de facto predstavljaju kampanju ili imaju značaja za njeno finansiranje počinju ranije, ili se mogu odvijati i van izbornog perioda (promotivni skupovi, oglašavanje na internetu i društvenim mrežama i slično), pa su izveštaji o finansiranju kampanje suštinski nepotpuni. Rešenje se može tražiti u produžetku trajanja kampanje, zabranu sprovođenja pojedinih promotivnih aktivnosti van kampanje ili u uvođenju obaveze da se neki troškovi koji su nastali ranije uključe u ove izveštaje.

Problemi iz nepravilne prakse primene postojećih normi

U praksi su zabeleženi slučajevi da su državni organi na pogrešan način tumačili propise, što ukazuje na to da rešenja ne mogu tražiti isključivo u promeni ili dopuni postojećih normi. Između ostalog, dosadašnji monitoring TS je pokazao da Agencija za sprečavanje korupcije nije pravilno cenila kršenje postojećih obaveza javnih funkcionera u pogledu razdvajanja javne od političke funkcije, da je Agencija donela opšte mišljenje koje je suprotno zakonu u pogledu dozvoljenosti korišćenja službenih vozila za partijsku promociju (od strane funkcionera koji ne moraju da koriste takva vozila iz razloga zaštite bezbednosti), da je REM nezakonito uskratio podatke o nadzoru nad radom emitera tokom izborne kampanje i da nije utvrdio kršenje pravila u pogledu emitovanja predizbornih skupova političkih subjekata i drugo.

Prioritetni predlozi za dalje postupanje

Ministarstvo pravde: formiranje radne grupe radi izmena Zakona o sprečavanju korupcije u delu koji se odnosi na razdvajanje javne i političke funkcije (član 50), kako bi se ova norma upotpunila i precizirala, uzimajući u obzir preporuke ODIHR i nalaze nezavisnog monitoringa. O ovom tekstu bi na primeren način trebalo da se izjasne političke stranke, Agencija i takođe bi trebalo da bude iznet na javnu raspravu.

Ministarstvo kulture i informisanja i Ministarstvo trgovine: formiranje radne grupe koja bi se bavila rešavanjem najhitnijih pitanja izmene medijskog zakonodavstva i propisa o državnom i političkom oglašavanju.

Regulatorno telo za elektronske medije: preciziranje pravila za postupanje PMU u vezi sa kampanjom, kao i internih pravila postupanja REM u vezi sa monitoringom kampanje, u okviru postojećeg zakonskog okvira i nakon njegove izmene, i objavljivanje tih pravila.

Javno tužilaštvo, Agencija za sprečavanje korupcije, REM i drugi nadležni organi: javni poziv svima koji imaju saznanja o kršenju pravila da ih prijave na poverljiv način i pravovremeno objavljivanje nalaza ispitivanja i informacija o preduzetim merama. Ovi organi treba da objave nalaze ispitivanja i informacija o preduzetim merama i u vezi sa nepravilnostima sa ranije održanih izbora, kao i po pitanjima koja su iskrsla u međuibornom periodu. Uvesti **obavezu RIK da u predizbornom periodu pozove građane** da prijave sve nepravilnosti i da omogući siguran kanal komunikacije za to, nakon čega bi RIK bio u obavezi da ove navode proveri po službenoj dužnosti; **Republičko javno tužilaštvo, posebna odeljenja VJT ili svi oni u saradnji sa RIK** treba da **kroz medijsku kampanju obaveste građane o tome šta sve predstavlja krivično delo u vezi sa izborima**, a naročito da ih upoznaju sa modalitetima krivičnog dela davanja i primanja mita u vezi sa glasanjem i zloupotrebe službenog položaja koja ima za cilj uticaj na odluku na izborima;

Narodna skupština treba da **organizuje jedno ili više javnih slušanja**, u saradnji sa **RIK, Agencijom za sprečavanje korupcije, REM** i drugim organima, radi razmatranja svih problema koji su se pokazali tokom izbornog procesa i načina njihovog prevazilaženja. Na skupu bi trebalo razmotriti i preporuke međunarodnih i domaćih organizacija koje su pratile pojedine aspekte izbora;